LATVIA
Latvian Newspaper
Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196. Publisher and Editor: Kārlis Rabācs. DP Camp Kleinkötz near Günzburg/D. Printer: „Schwäb. Volksbl.", Günzburg/D., Bgm.-Landm.-Pl. 7. Circulation: 4000. Published, three times weekly. Editorial office: Günzburg/D., Dominikus - Zimmermannstr. 2.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 31 (255)
Sestdien, 1949. g. 19. martā

Iznāk trīs reizes nedēļā. Izdevējs: Latviešu preses darbinieku sadarbības kopa; kopas vecākais M. Čulītis. Galvenais redaktors K. Rabācs (šobrīd darbā neatrodas); galv. redaktora vietn. M. Čulītis. Redaktori: B. Ķīselis, A. Liepa, H. Mindenbergs. Redakcijas adrese: Günzburg/D., Dominikus Zimmermannstr. 2 (tālrunis 84).

Atlantika pakts nodrošinās arī Rietumvāciju un Austriju

Kaušanās un 50 stundu debates Italijas parlamentā

Divkārtīgām policijas ķēdēm un aldības karaspēka aplenktā parlamenta ēkā Romā kopš ceturtdienas pēcpusdienas nepārtraukti turpinās debates par Italijas pievienošanos Atlantika paktam. Visi komūnistu un kreisā spārna sociālistu deputāti pieteikušies runāt pret Atlantika paktu un katram tiesības to kritizēt vismaz 10 minūtes. Līdz piektdienas pusdienas laikam nepārtrauktā parlamenta sēde ilga jau 50 stundas un bija runājuši 116 deputāti. Garākās debates Italijas parlamenta vēsturē nebija beigušās arī redakciju slēdzot, bet Romā paredz, ka ar balsu vairākumu iznākums galīgā nobalsošanā par Atlantika paktu būs pozitīvs. Ar to tad valstu skaits, kas 2. un 4. aprīlī Vašingtonā parakstīs pasaules lielāko aizsardzības paktu, pieaugs uz 11. Līdz sestdienas rītam nebija skaidra vairs tikai Portugales nostāja, lai gan arī Lisabonā sagaida, ka ģen. Karmonas valdība Atlantika paktam pēdējā brīdī teiks jā, jo vairāk tāpēc, ka Vašingtonā oficiāli paziņota politikas maiņa pret Spāniju, par kuras iesaistīšanu Atlantika paktā Portugale pirms dažām dienām atklāti iestājās.

Piektdienas vakarā ASV ārlietu ministrs Dīns Ečesons un Anglijas ārlietu vadītājs Ernsts Bevins vienā laikā teica radiorunas, kurās pavēstīja Atlantika pakta saturu un nozīmi. Šīs runas un pakta tekstu sniegsim otrdienas numurā. Svarīgākais ir Atlantika pakta punkts, kas paredz arī Austrijas un Rietumvācijas nodrošināšanu pret uzbrukumu, jo pakta tekstā teikts, ka uzbrukums pakta parakstītāju valstu okupācijas karaspēkiem pielīdzināms uzbrukumam kādai no šīm okupācijas varām. Paktu slēdz uz 20 gadiem, paredzot, ka pēc 10 gadiem pakta tekstu un papildinājumus var grozīt, saskaņā ar stāvokli, kāds būtu pasaulē izveidojies.

Atlantika paktu parakstīt gatavību izteikušas pagaidām ASV, Anglija, Francija, Kanāda, Beļģija, Holande, Luksemburga, Norvēģija un Dānija. Pilnīgi droši jāpieņem, ka arī Italija, Islande un Portugale parlamentu debates nobeigs līdz 1. aprīlim. Vašingtonā piektdien ārlietu ministrija paziņoja, ka joprojām arī vēl citas valdības var pievienoties pasaules lielākajai aizsardzības sistēmai. Šie vārdi mērķēti uz Īriju un Islandi. Pirmā, kā zināms, iekšpolitisku apsvērumu dēļ saista Atlantika pakta parakstīšanu ar Ziemeļīrijas neatkarību, kas joprojām ir strīda objekts ar Lielbritaniju. Islandes ārlietu ministrs ceturtdien apspriedēs ar Ečesonu saņēmis apmierinošas atbildes par atbalsta punktu ierīkošanu Islandē tikai kara gadījumā un par to ziņos Islandes parlamentam. Jāpieņem, ka arī Islande paktam pievienosies.

Italijas komūnisti visiem līdzekļiem cīnās pret Atlantika paktu. Ceturtdien pēcpusdienā Romā sākās parlamenta debates, kurās visi 70 komūnistu deputāti paziņoja, ka izmantos savas tiesības runāt vismaz 10 minūtes katrs, ko paredz parlamenta noteikumi. Bez tam komūnisti izmantoja katru izdevību, lai ar starpsaucieniem traucētu citu partiju runātājus un pieprasītu arvien jaunus paskaidrojumus. Kad ceturtdienas nakti pienāca ziņas, ka komūnistu sarīkotajos nemieros mazajā Ternī pilsētiņā sadursmēs ar policiju viens demonstrants nogalināts un vairāki ievainoti, komūnisti parlamenta zālē sacēla kņadu un uzbruka ar krēsliem un dūrēm pārējiem deputātiem, kliegdami, ka policija slepkavo viņu biedrus. Izcēlās kautiņš. Sēdi pārtrauca, līdz parlamenta sulaiņi kaušļus izšķīra. Ap parlamenta ēku visu laiku nepārtraukti plūda komūnistu noorganizētas trieciena grupas, kas mēģināja vairākkārt ēkā ielauzties. Tos atvairīja policija un karaspēks, kas vairākās ķēdēs apņēma namu. Romā un citās lielākajās Italijas pilsētās mobilizēta visa policija un tās palīgrezerves. Komūnistu protesta streiki sākās visā zemē. Romā tie gan ilga tikai vienu stundu. Par nopietniem starpgadījumiem ziņo no Milānas, Turīnas un citām ziemeļu rūpniecības apgabala pilsētām, kas

(Beigas 5. lpp.)

Albānijā remontē kaujas kuģus un gaisa transporti pieved no Padomju Savienības karaspēku

TITO APSPRIEŽAS AR ASV UN LIELBRITANIJAS SŪTŅIEM

Kamēr pēc Šveices laikrakstu ziņām Padomju Savienība turpina Balkānos vislielākā steigā pastiprināties jau trešo reizi divu mēnešu laikā Belgradē satieies ar ASV un Anglijas vēstniekiem. Dienvidslavijas ārlietu ministrs Beblers, kas pašreiz uzturas Londonā, kādam angļu laikrakstam sniedza interviju, kurā paskaidroja, ka nākamo 6 mēnešu laikā kominforms uzsāks pastiprinātu spiedienu pret Belgradi un ka austrumu saimnieciskās blokādes dēļ viņa valsts domā vēl paplašināt tirdzniecību ar rietumiem. Dažas stundas vēlāk Beblers oficiāli šo interviju atsauca.

„Neue Zürcher Zeitung" speciālkorespondents ziņo, ka no Padomju Savienības četrmotorīgās transportlidmašīnās Albānijā un Ungārijā turpina pienākt svaigs karaspēks un apbruņojums. Tai pat laikā Albānijas ostās, kur pirms trim nedēļām ieradās Italijas lielie kaujas kuģi, ko Padomju Savienība saņēma kā reparāciju maksājumus, ieradušās pilnas kaujas komandas un tehniķi, kas vislielākā steigā pa daļai nomontētos karakuģus saved trauksmes gatavībā. Rumānijā turpina ieplūst lielas sarkanarmijas motorizētās vienības un daudz tanku. Šo pēdējo ziņu apstiprina no vairākiem avotiem.

Ja šīm ziņām pievieno vēl oficiālās telegrammas, ka Čechoslovakijā palielināta armija un pieņemts jauns karaklausības likums, ka Ungārija ar saviem kaimiņiem slēgs tuvākajā laikā militārsavienību un ka arī Polijā sākusies pastiprināta sarkanarmijas aktīvitāte, tad kļūst redzams, ka jaunais Padomju Savienības iekšējās aizsardzības kabineta šefs Vjačeslavs Molotovs neguļ. Londonā un Vašingtonā rēķinās ar to, ka visās satelītvalstīs un Padomju Savienības okupētajos apgabalos sāksies vēl nepiedzīvota rosība.

Reinas līniju aizsargās 36 divīzijas

Piecu Briseles signatārvalstu apspriedes, kas beidzās pirmdien, notika aiz slēgtām durvīm. Lai gan bija zināms, ka apspriedīs Rietumeiropas aizsardzības plānu, ņemot vērā Atlantika paktu, oficiālajā komunikē par to nebija minēts neviens vārds. UP aģentūra tagad sakās uzzinājusi, ka apspriedē plānota Rietumeiropas aizsardzības līnija no Šveices robežām pa Reinu līdz Ziemeļjūrai. Šīs līnijas aizstāvēšanai Francijai būtu jādod 24, Lielbritanijai 6, Beļģijai 3, Holandei 2, bet Luksemburgai 1 apbruņota un apmācīta divīzija Agrāk, kā zināms, feldmaršals Montgomerijs prasīja 45 divīzijas.

ASV būvēs pirmo atomlidmašīnu

Atomenerģijas komisija Vašingtonā darījusi zināmu, ka ASV pašreiz būvē pirmo ar atomenerģiju dzītu lidmašīnu. Nekādi tuvāki norādījumi nav doti, bet pieņem, ka tas būs kāda moderna iznīcinātāja tips, kam turbomotoru aizstās urāna motors — ierīce, līdzīga parastajai sprauslu iekārtai, kas nepieciešamo siltuma enerģiju strūklas radīšanai iegūs no urāna sabrukšanas enerģijas. Principā šādu motoru būve ASV pārrunāta jau vairākkārt, bet visi līdzšinējie praktiskie mēģinājumi atommotoru izgatavošanai atlikti piemērotas izolācijas trūkuma dēļ, jo techniski grūtākā problēma ir, kā pasargāt apkalpi no nāvīgajiem izstarojumiem, kādi rodas urānam vai plutonijam sabrūkot.

Senātors Mak Mahons paziņojis 14. martā, ka nākamos 5—6 gados ASV izdos 500 milj. dolaru mēģinājumiem ar kuģu un zemūdeņu dzinējierīcēm, kam enerģijas avots būs urāns vai rādijs. Šim nolūkam nekavējoties sāks celt atommotoru institūtu, kas nodarbinās vairākus tūkstošus zinātnieku un techniķu.

Trumens saka: grieķu komūnisti sašķēlušies

KOMŪNISTU PARTIZĀNU CĪŅAS ZIEMEĻGRIEĶIJĀ TURPINĀS

Pēc divu gadu nemitīgām partizānu cīņām ar komūnistiem visā Dienvidgrieķijā no Atēnām līdz Patrasai valda miers un kārtība. Kā valdība ziņo, pagājušo nedēļu tīrīšanas akcijās iznīcināti pēdējie komūnistu pretestības perēkļi un tā tagad var sākt tik ilgi aizkavētos zemes atjaunošanas darbus. Angļu un amerikāņu žurnālisti šīs ziņas apstiprina — „Times" ievieto sava korespondenta plašu ziņojumu, ka Peloponesas pussalā komūnistu aktīvitāte izbeigusies, satiksme rit netraucēti pa visiem ceļiem un tauta atelpo.

Tai pašā laikā tomēr no Ziemeļ- un Vidusgrieķijas nāk ziņas, ka tur gatavojas jaunas smagas cīņas ar komūnistiem gar visu Albānijas un Bulgārijas pierobežu. Lai gan pēdējā ofensīvā pret Florīnas pilsētu partizāni cieta smagu neveiksmi un zaudēja pusi sava karaspēka, tagad pienāk atkal jauni pastiprinājumi. BBC grieķu komūnistu spēkus joprojām vērtē uz 23.000 vīriem.

Savā pēdējā ziņojumā ASV kongresam par militāro palīdzību Grieķijai un Turcijai prezidents Trumens apstiprināja, ka pagājušā gadā Grieķija saņēmusi ieročus, kara materiālus un pārtiku par 280,5 milj. dolaru. Šī ievērojamā summa, teica Trumens, neesot zemē nomesta, jo stāvoklis Grieķijā pēdējā laikā manāmi uzlabojies. Grieķu komūnistu starpā esot vērojama šķelšanās, nesaprašanās un apjukums. Tas vēl pavairojot izredzes, ka jau šai gadā arī Vidus- un Ziemeļgrieķijā izdosies pilnīgi atjaunot kārtību un cīņas izbeigt.

Trumena vērtējums visumā atbilst faktiem. Kopš ģen. Markosa krišanas nežēlastībā un Tito politikas maiņas grieķu partizāniem sākušās smagas dienas. Valdības karaspēks saņem arvien vairāk un labākus ieročus un sekmes nodrošina arī angļu un amerikāņu instruktoru darbs grieķu armijā. Šķiet, ka miers, kas tagad iestājies Grieķijas dienvidu daļā — Peloponesas pussalā, ko no pārējās valsts territorijas šķir šaura zemes strēmele, būs ilgstošs. Citādi tomēr liekas apstākļi Grieķijas ziemeļu un vidusdaļā, kas robežojas ar Maskavas satelītzemēm Albāniju un Bulgāriju. Kaut arī līdz šim lielākais partizānu palīdzības avots — Dienvidslavija pārtraukusi pat uniformu piegādi, no Albānijas un Bulgārijas turpina plūst krievu ieroči un jauni partizānu pulki. Nesen presē parādījās ziņas, ka pat jaunā, Maskavas vadībā izveidotā Austrumvācijas tautas policija veselām vienībām nosūtīta uz Grieķijas ziemeļu robežu. Tāpat atklāts noslēpums ir, ka grieķu partizānu karaspēkam vervē brīvprātīgos visā Eiropā, arī Rietumvācijas pilsētās, kur starp atlaistajiem gūstekņiem un simtiem tūkstošu bezdarbnieku arvien atrodas dēku kāri algotņi, kam pēdējā kara piedzīvojumi neļauj iekļauties normālā dzīvē.

Smagākais sitiens grieķu nemierniekiem tomēr bijusi ģen. Markosa aiziešana. Kopš divi mēnešiem par Markosu trūkst jebkādu ziņu. Informācija, ka viņš esot sagūstīts Bulgārijā un nogādāts slavenajā Lubjankas cietumā Maskavā, nekur neapstiprinās. Tāpat joprojām nav zināms, vai Markoss tiešām nav neārstējamas slimības dēļ izdarījis pašnāvību, kā to ziņoja informēti ļaudis no Salonikiem. Katrā ziņā — kopš šīs markantās figūras pazušanas no brūnpelēkās Ziemeļgrieķijas kalnu ainavas partizāniem trūkst īstas vadības. Grieķu komūnistu partijas vadonis Zachariādess un partizānu vadības galva Joanīdess to nespēj jau tāpēc vien, ka plēšas savā starpā. Vislabāk to pierādīja abu vadītais lieluzbrukums pret Florīnas pilsētu februāra sākumā, ar ko sabruka partizānu ilgi gatavotā ofensīva, lai beidzot iegūtu sev „galvaspilsētu". Šī akcija bija ilgi un rūpīgi, jo rūpīgi sagatavota. Kalnu masīvā starp Vernonas un Orlovanas pilsētiņām, kur joprojām atrodas nemiernieku galvenais centrs, savilka divas divīzijas labi apmācīta karaspēka, ko pastiprināja ar 4 rotām sabotieru. Joanīdess un Zachariadess paši uzņēmās virspavēlniecību. Uzbrukuma pavēlē Florīnai bija teikts, ka šī pilsēta jāieņem par katru cenu, lai radītu jaunu valdības centru. Cīņa, kā zināms, beidzās ar valdības karaspēka uzvaru. Partizāni zaudēja 772 kritušos, 350 gūstekņus un vairāk kā 1200 ievainotos — gandrīz pusi no visa partizānu uzbrukuma spēka.

Liekas neizprotami, ka grieķu valdība ar amerikāņu atbalstu un moderniem ieročiem netiek galā ar nemierniekiem. Iemesli tam meklējami īpatnējā partizānu taktikā. Vispirms jau apgabals, kurā tie darbojas, ir trīs un pus reizes lielāks par Šveici — 140.000 kvadrātkilometru. Visa Grieķijas armija sastāv tikai no 8 divīzijām, kas puslīdz vienmērīgi jāsadala pa visu šo platību. Partizāni slepeni koncentrējas vienā vietā un tad uzbrūk karaspēkam bieži desmitkārtīgā pārspēkā. Kamēr no citiem ciemiem ie-

(Beigas 5. lpp.)

ASV apsveiktu Vidusjūras paktu

Tuvojoties Atlantika pakta parakstīšanai Vašingtonā, atdzīvojušās baumas par Vidusjūras militāras reģionālsavienības radīšanu. BBC ceturtdien ziņoja, ka Turcijas ārlietu ministrs Sadaks esot veicis priekšsarunas par Vidusjūras pakta noslēgšanu Londonā un Vašingtonā un tuvākajā laikā izbraukšot uz ASV, lai ar Atlantika pakta dalībnieču valstu ārlietu ministriem Vašingtonā pārrunātu Vidusjūras paktu.

Šo ziņu pēc dažām stundām atsauca Turcijas ārlietu ministrija, paskaidrojot, ka tās ir tikai baumas, ka nekādas sarunas par Vidusjūras pakta parakstīšanu Turcijas sūtņi Londonā un Vašingtonā valdības uzdevumā nav veduši un ka Sadaks gan laikam dosies uz ASV, bet tikai, lai personīgi vadītu Turcijas delegāciju UN pilnsapulcē, kas sāksies dienu pēc gaidāmas Atlantika pakta parakstīšanas.

Šo ziņu un atsaukumu Londonas un Vašingtonas politiskās aprindas uzņem ar lielu rezervi. Vienis prātis visi tomēr par to, ka Turcija pašreizējā politiskā stāvoklī jūtas visai satraukta un labprāt vēlētos savu neatkarību un patstāvību nodrošināt ar reģionāliem militārlīgumiem, kas tai paredzētu tikpat efektīvu palīdzību pret uzbrukumu no Padomju Savienības puses kā to garantē Atlantika pakts Rietumeiropai un Skandinavijai. Vašingtonas oficiālās aprindas ir par šāda pakta radīšanu, kamēr Londonā domas dalās. Ja tomēr Maskava pastiprinās spiedienu Vidusjūras austrumu daļā un Tuvojas austrumos, kā tas jau it kā notiek Irānā, tad iespējams, ka Londona piekritīs Vidusjūras paktam, ko tik neatlaidīgi prasa Turcija un komūnistu tieši apdraudētā Grieķija.

Piektdien Vašingtonā ārlietu ministrija oficiāli apstiprināja, ka apsveiktu arī Vidusjūras pakta noslēgšanu un labprāt uzklausīs visu ieinteresēto valstu domas par šādu militārsavienību pret agresiju Vidusjūras telpā un Tuvajos austrumos.

VAI ARĪ ASV IESTĀSIES PAR OKUPĀCIJAS KARASPĒKA ATVILKŠANU NO VĀCIJAS

ZĪMĪGA VĀCU POLĪTIĶU APSPRIEDE GODESBERGĀ UN RIETUMU MARKA SABIEDROTO SEKTOROS BERLĪNĒ

Polītiskajās aprindās jau kopš laba laika valdīja uzskats, ka pēckara saspīlējuma periodā viena no centrālajām problēmām ir un paliek Vācija. Kamēr Eiropas pašā vidū nenodibināsies miers un stabilitāte, tikmēr visa rietumu konsolidēšanās var neizrādīties pietiekami efektīga. Ka šis uzskats pareizs, liecina pēdējā laika aktīvitāte Vašingtonā un Berlīnē, kuras pamatā ir vēlēšanās atrisināt ja ne visas, tad vismaz Rietumvācijas problēmu. Aģentūra „Kronos" sakās zinām, ka Ečesons sagatavojis pat īpašu plānu, ko apspriedīs kopā ar Bevinu un Šumānu.

Nedēļas sākumā Rietumvācijas problēma no jauna parādījusies polītiskajā skatuvē. Lai gan to zināmā mērā aizēno debates par Atlantika aizsardzības sistēmas izveidošanu, saspīlējumu Eiropas vidū kā rietumi, tā austrumi cenšas no jauna pārbaudīt. Visvairāk pārsteidz šai sakarā „Paris Presse — L'Intransigeant" Vašingtonas korespondenta publicētā informācija, ka Atlantika pakta parakstīšanas laikā ASV ārlietu ministrija uzaicinās Bevinu un Šumānu apspriest Ečesona izstrādāto plānu. Tas paredz, ka Vācijas problēmu varētu atrisināt, atvelkot okupācijas karaspēku līdz rietumu un austrumu robežām, tā kā praktiski Vāciju atstātu kā sabiedroto, tā padomju armija. Okupācijas karaspēks, kas paliktu Vācijā, nedrīkstētu pārsniegt divi divīzijas. Ja šim plānam pievienotos arī Padomju Savienība, bez kavēšanās varētu sasaukt miera konferenci.

Polītiskās aprindas un pārējā franču prese šo „L'Intransigeant" informāciju uzņem ar lielu piesardzību, piebilstot, ka tas būtu „liels diplomātisks pārsteigums", ja ziņa izrādītos pareiza. Vašingtonas zināmu aktīvitāti attiecībā uz Vācijas problēmu tomēr apstiprina arī amerikāņu laikraksti. Viena daļa preses apgalvo, ka Ečesons, pretēji ģenerālim Klejam un lielajām bankām, iestājies par ierobežotu rūpniecības sociālizēšanu Rietumvācijā, lai tādā kārtā vieglāk varētu apkarot Padomju Savienības propagandu un komūnisma tendences. Jo bez saimnieciskās un polītiskās stabilitātes pašā Eiropas vidū par neefektīvu var izrādīties ne vien Maršala plāns, bet arī Atlantika pakts.

Ne mazāku aktīvitāti Vācijā izrāda arī austrumi. Godesbergā, kur savā laikā notika Hitlera konference ar Čemberlenu, Daladjē un Mu-

(Beigas 5. lpp.)

Pastardiena atlikta

Ceturtdien, pl. 11,32 dienā, pēc kāda Karlsrūes kaktu astronoma aprēķiniem vajadzēja sākties pastardienai. Tā nenotika. Toties Bavārijā dažās vietās izpirka sausas šņabja bodes, kapsētās pulcējās un saia tūkstoši vecāku sieviņu, un bērni negāja skolās. Katoļticīgajos ciemos un mazpilsētās, kur pastardienas gaidīšana bija vienīgais un galvenais notikums, izpārdeva arī visas svētītās sveces, jo pareģojumi teica, ka, pasaules galam tuvojoties, saule aptumšosies un vienīgie gaismas avoti, kas šai pastardienas tumsā savu spožumu nezaudēs, būs svētītās sveces.

Kā jau dažu reizi, arī 17. martā atkal pierādījās, ka simti tūkstoši nopietnu, darbīgu ļaužu paļaujas baumām par pastardienu. Masu pārliecība, ka grēcīgā pasaule šoreiz tiešām ies bojā, Rietumvācijā bija tik stipra, ka to atzīmēja gandrīz visas radiostacijas — šai gadījumā gan humoristiskos raidījumos ar deju mūziku un stāstījumiem par citām pastardienām, kas reizēm iztukšojušas veselas pilsētas un ciemus, jo ļaudis pārdevuši zemi un mājas un devušies prom no Eiropas.

Kad pulksteņu rādītāji ceturtdien sasniedza liktenīgo minūti un arī līdz pusdienas laikam nekas nebija noticis, pravieši, kas šo pastardienu sludināja, pēc Minchenes raidītāja ziņām, esot teikuši: „Tik liels un svarīgs notikums var arī drusku aizkavēties." Tā pastardiena „atlikta" uz nezināmu laiku.

LATVIJA

Nr. 31 (255) 1949. g. 19. martā

Ar autora parakstu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā redakcijas domas.

VĒSTURISKĀ DIALEKTIKA

MĀCĪBA, KAS GRIB PAVĒLĒT CILVĒKIEM BŪT LAIMĪGIEM

Dialektika grieķiski nozīmē sarunāšanos: jautāt, atbildēt, par jaunu jautāt, atkal saņemt atbildi utt. Platons, iedams Sokrata pēdās, pārvērta šo sarunāšanos par sava laikmeta galveno zinātnisko metodi, un kā tāda tā pastāvēja cauri viduslaikiem. Bet Platons pirmais attiecināja šo metodi arī uz vēsturi: Viņa tēlojums, kā dažādas valsts iekārtas nomaina cita citu, ir gan pilnīgi dialektisks. Tiešām, ikviena valsts iekārta, arī visideālākā, ietver kādu nepilnību vai vismaz tās iespēju. Šī nepilnība pamazām rada it kā prasību pēc tās novēršanas, uz ko rodas atbilde ar jaunas iekārtas izveidošanos. Bet tā kā arī tā atkal ietver kādu citu trūkumu, tad arī šī iekārta drīz kļūst par jautājumu un rada jaunu prasību, uz ko atkal rodas atbilde ar jaunu iekārtu utt., — tā būtu tā saucamā „vēstures dialektika". Ņemdami par paraugu platonizējošo vācu filozofu Hēgeli un sašaurinādami šīs dialektikas tematu vienīgi uz ekonomiskām norisēm, boļševistiskie marksisti šo vēsturisko dialektiku, kristīdami to dažādos vārdos, ir padarījuši par savu jājamo zirdziņu: tā ir viņu gudrības alfa un omega, tā ir gadu tūkstošiem ilgi meklētais gudrības akmens, ar ko vienīgo var un drīkst visu izskaidrot — kā pagājušo, tā esošo, tā nākošo visās īstenības, zinātnes un mākslas nozarēs.

Par cik ir runa par krievu boļševikiem, tad kā īsti austrumu barbari tie pielieto tās šablonu pilnīgi mechaniski un fanātiski, nepiegriezdami vērību, ka vēsture viņu schēmas jau pierādījusi par nepareizām.

Tiešām, pēc Marksa schēmas privātā rūpnieciskā kapitālisma galvenā iezīme, kas rada neapmierinātību un tā ierosina vēsturisku dialektiku, ir sākumā arī tiešām konstatējamais apstāklis, ka tas ekspluatē un apspiež strādniekus. Atbilde uz šo negātivo momentu ir strādnieku organizēšanās un pretošanās. No pretējās puses tam seko kapitālistu apvienošanās trestos un spiediena palielināšanās, uz ko strādnieki atbild ar vēl lielāku pretošanos, atkal seko vēl ciešāka kapitālistu koncentrēšanās utt. Ar matēmatisku nepieciešamību kā pēdējais posms tiek paredzēta visas rūpniecības apvienošanās pavisam nedaudz personu rokās, kam pretī stāv galīgi ekspluatētā, badā panīkušā un vergu stāvoklī novestā strādnieku masa. Pēc šīs schēmas sociālā revolūcija tādā kārtā nobriest kā gatavs auglis, un vienā dienā visa ražošana gandrīz bezsāpīgā kārtā pāriet sabiedrības īpašumā.

Vēsturiskā norise šo marksistīgo schēmu tomēr apzīmogojusi par aplamu, un cēlonis tas, ko marksisti ne par ko negrib atzīt, proti, ka cilvēks tomēr nav vienīgi tikai dziņu mechanikai padota būte, bet tam ir arī prāts un brīva griba un zināmi ētiski, un, last not least, reliģiski ideāli (viens no galveniem cēloņiem boļševiku naidam pret reliģiju). Prāta un zināmu ideālu vadīti strādnieku vadoņi, valstsvīri un dažos gadījumos arī paši kapitālisti ir sajaukuši komūnistiem kārtis un nav vis pasliktinājuši strādnieku stāvokli, bet to lieliski uzlabojuši, tā ka tādā visradikālākā kapitālisma zemē kā ASV strādnieku dzīves standarts ir sasniedzis neredzēti augstu līmeni, augstāku nekā dažām intelliģentām profesijām un pilnīgi nesalīdzināmu ar bezgala zemo dzīves līmeni sociālisma paradīzē. Tā vēsturiskā dialektika piekrāpusi pašus tās meistarus. Tiklīdz, kurā tie gribēja ietvert vēstures norisi, radies liels plīsums, maģiskā formula nedarbojas, un cerētais loms tiem izsļūk.

Bet viņu pašu pielūgtā dialektika pastrādājusi pie tiem vēl otru, vēl nepatīkamāku „joku". Nespēdama ietvert savā mechanismā pasaules norisi, tā savus kalpus ne tik vien piekrāpusi, bet vēl ierāvusi tieši viņus pašus savos zobratos. Bija moments pirmās krievu revolūcijas pašā sākumā, kur boļševiki, liekas, gribēja rīkoties cēli un humāni. Man vismaz spilgtā atmiņā Trocka patētiskais, bet reizē jau demagoģiskais un nepatiesīguma iezīmētais uzsaukums Kronštates matrožiem, kas grasījās slepkavot savus virsniekus: „Matroži, jūs, kas esat revolūcijas krāšņums, neaptraipiet lielo b e z a s i ņ a i n o krievu revolūciju!" Bet šim vājam un mākslotam aicinājumam, kam pretī bija desmitiem citu, kas nāca vairāk no sirds un arī vairāk gāja pie tās, bija maz panākumu: matroži tomēr noslīcināja visus virsniekus, zaldāti savējiem trieca uzpleču dzīvā miesā, mui-

(Beigas 3. lpp.)

Baltieši pateicas par padomju repatriācijas misijas izraidīšanu

PĀRKĀRTOJUMI SKOLU DZĪVĒ — LCK ATSPĒKOS NEPATIESOS APVAINOJUMUS LATVIEŠU DP

LCK amerikāņu joslas delegācijas sēdē Valkas nometnē priekšsēdis H. Klarks ziņoja par pēdējā Baltijas centrālo komiteju priekšsēžu apspriedē pieņemtiem lēmumiem. Ierosināts baltiešiem ierīkot atsevišķus invalidu pārskološanas namus arī amerikāņu joslā. Nometņu pārvietošanas akcijā izveidojamas vienas tautības nometnes. Visu triju CK priekšsēži, kas ir arī centrālo komiteju sakaru virsnieki pie IRO galvenās mītnes Bad Kisingenā, lūguši IRO tais jautājumos, kas skar visas trīs tautības, apspriesties kopēji. Tas pats lūgts arī IRO apgabalu pārvaldēs. Visi trīs priekšsēdētāji ziņoja, ka 24. februārī notikušās protesta sapulcēs pret deportācijām dzimtenē pieņemtās rezolūcijas katra centrālā komiteja virzīs tālāk rietumu demokratiju valdībām, armijas un IRO autoritātēm u. c. Nolēma iesniegt kopēju rakstu ģenerālim Klejam, izsakot gandarījumu par padomju repatriācijas misijas izraidīšanu no amerikāņu joslas.

LCK iecēla par saviem pārstāvjiem IRO apgabalu pārvaldēs: V. Skaistlauku 2. IRO apgabalā (Nellingenā), P. Greizi 1. IRO apg. (Frankfurtē), agr. Frici Butneru 4. IRO apg. (Ambergā), Dr. Mētru 3. IRO apg. (Vircburgā), Alfonu Avotiņu 6. un 7. IRO apg. (Gautingā un Minchenē). pārstāvis IRO 5. apg. (Augsburgā) paliek vēl vakants. Ievērojot, ka Bavārijā ietilpst IRO 3., 4., 5., 6. un 7. apgabals, darbības saskaņošanas labad minētiem IRO apgabalu LCK sakaru virsniekiem jādarbojas LCK pārstāvja Bavārijā A. Šteinharda pārraudzībā.

I. Zubāns referēja par izglītības lietām, kas sakarā ar emigrācijas pastiprināšanos nometnēs prasīs zināmus pārkārtojumus. Mācības gada beigas noteiktas maija mēnesī. Daudzi skolas bērni emigrē, mācības nepabeiguši. Tādēļ izglītības nozare noteikusi, ka tie skolnieki, kas mācījušies labi, varēs saņemt apliecības par skolas resp. klases beigšanu, ja tie iztur attiecīgus priekšpārbaudījumus. Pēkšņas aizceļošanas gadījumā apliecības tādiem skolēniem izsniegs arī bez pārbaudījumiem. Bez skolas gatavības apliecībām vai apliecībām par zināmas klases beigšanu izsniegs arī apliecības angļu valodā, cik gadus vispār un kādas skolas apmeklējis skolnieks, kādus priekšmetus mācījies, cik stundas utt, no kā imigrācijas zemju iestādes varēs pārliecināties par izglītības apjomu vispār. Pārrunāja arī vasaras brīvlaika saīsināšanu. Pret saīsināšanu tomēr izteikušies ārsti un vecāki, ievērojot bērnu veselības stāvokli.

Izglītības nozare piekrīt, ka visus tos skolniekus, kas mācās īpaši priekšzīmīgi un kuru zināšanas ir labas, pārceļ 2 klases augstāk, atļaujot nolikt attiecīgus pārbaudījumus. Sakarā ar pastiprināto emigrāciju sākusies arī skolu sairšana un tādēļ nākamā mācību gadā būs jāapvieno ģimnazijas. Jāpieliek visas pūles, lai katrā nometnē spētu darboties tautskola.

Tiem vidusskolu beigušiem, kas absolvējuši latviešu ģimnazijas un kas vēlētos iestāties kādā Bavārijas universitātē, jānoliek pie sevišķas Bavārijas izglītības ministrijas komisijas pārbaudījumi par vidusskolas beigšanu. Šādas vācu komisijas vēl nedarbojas.

Pastiprinātā kārtā jārūpējas par jaunatnes stāju. Iznākusi H. Kreicera īpaša grāmata „Dzīves mācība", domāta jaunatnei un mācībai skolās. Tādēļ tagad skolās ievests jauns priekšmets — dzīves mācība. Šī grāmata ieteicama katrai ģimenei, kur ir bērni.

V. Lambergs referēja par emigrācijas jautājumu un latviešu drauga O. Hellstrēma akciju. Tiklīdz Vācijā ieradīsies mācītājs O. Blūmītis, šī akcija iesāksies pa nometnēm.

Vairākos ASV žīdu laikrakstos ir parādījušies smagi apvainojumi pret latviešu DP. LCK pārbaudījusi šos apvainojumus un atradusi, ka apvainojumi nedibināti. Tādēļ LCK nolēma apvainojumus atspēkot. Tā kā žīdu žurnālists D Nusbaums savos rakstos sevišķi smagi apvainojis arī latviešu DP un atsaucies uz IRO ierēdņu sniegtiem datiem, tad LCK nolēma iesniegt IRO galvenai mītnei Bad Kisingenā attiecīgu memorandu, kas angļu joslā jau iesniegts.

Algu atvilkumu jautājumā tagad panākts uzlabojums, jo turpmāk DM 70 atvilks tikai no vienas algas un par pirmo mēnesi vispār neatvilks.

H. Klarks ziņoja, ka vairāki ASV konsuli noraidījuši bij. latviešu karavīriem iebraukšanu ASV, kaut gan tiem ir DP statuss. LCK lūdz visas nometņu komitejas par tādiem gadījumiem nekavējoties ziņot. LCK iesniegusi attiecīgu memorandu DP komisijas pilnvarniekam Eiropā Skvadrilli, lūdzot šādu nostāju novērst.

Pārrunāja arī latviešu sadzīves jautājumus, kam pievēršama ļoti nopietna vērība.

LCK inf. n.

Drastiski sodi dzelzceļa „zaķiem"

Visstingrākiem līdzekļiem turpmāk apkaros „zaķus" Rietumvācijas vilcienos, ziņo „Nordsee-Zeitung". Braukšana vilcienos bez biļetes vai ar nederīgām biļetēm esot izvērtusies par „sportu". kas maksā dzelzceļu pārvaldei milzu summas. Sevišķi daudz nebūšanu notiekot ar nepamatoti pieprasītām strādnieku dzelzceļa kartēm par pazeminātu maksu un ar tā sauktām skolnieku biļetēm. Tāpat daudzos gadījumos jau esot konstatēts, ka „veikli" cilvēki sapērk dažādu dzelzceļa staciju perona biļetes un ar tām brauc lielus gabalus, dažkārt pat no vienas rietumu joslas uz otru. Dzelzceļniekiem marta sākumā dots stingrs rīkojums pastiprināt kontroles visos vilcienos un zaķus sodīt ar ļoti augstiem naudas sodiem. Ja, piemēram, vilcienā notvers kādu, kas nelikumīgi ieguvis mēneša karti vai arī lieto no cita patapinātu mēneša karti, tad viņam būs jāmaksā ne tikai sods par braucienu, kurā viņš notverts, bet pilna cena par vesela mēneša braucieniem par parasto tarifu un vēl soda nauda pilna mēneša brauciena cenas apmēros, t. i., vairāki simti marku. Bez tam vēl katru vilciena zaķi, ko turpmāk notvers, nodos parastai tiesai sodīšanai par krāpšanu.

No sauļošanās miris latvietis

MŪSU SPECIĀLKORESPONDENTA VĒSTULE NO KOLOMBO

Ceļā uz Austrāliju 27. februārī pl. 3., kad dienvidos vēl ir melna nakts, nomira 35 g. v. latvietis Arvids Lielais. Tautietis beidza elpot tajā vietā, kur Arabu jūra pārvēršas Indijas okeanā, dažus simtus kilometru no Ceilonas ostas Kolombo. Nelaiķis Vācijā dzīvoja Betenhauzenas nometnē Kaselē. Viņš bija tirgotājs Ziemeļvidzemē, kur palikuši arī tā piederīgie — dzīvesbiedre un bērni. A. Lielais nomira pēc smagām ciešanām, savas dzīves pēdējās dienas pavadīdams nesamaņā. Nāves iemesls bija neuzmanīga sauļošanās un t. s. dzeltenā slimība.

Nelaiķi sākumā gribēja apbedīt Indijas okeana dzelmē, bet jūras likumi ir tādi, ka šajā gadījumā kuģim Kolombo draudētu apm. 14 dienu „karantīna". Mirušo tādēļ metalla šķirstā aizveda uz Ceilonu, kur izdarīs viņa sekciju un apbedīs Kolombo, tūkstošiem kilometru no tēvzemes.

Ceilona ir tikai apmēram 1 dienas braucienā no ekvātora. Kaut februāra beigās un marta sākumā karstums tur pielīdzināms tikai labam siena laikam Latvijā, saule ir ļoti viltīga. Katrā DP transportā tā prasījusi vairāk vai mazāk upuru. Arī šoreiz, neskaitot minēto nāves gadījumu, ar „saules dūriena" sekām slimo vairāki citi braucēji. Viss tas notiek tikai tādēļ, ka dīpīši nemīl paklausīt kuģa ārsta norādījumiem un domā, ka „tik traki jau nebūs". Pirmā pārgalvība jau ir rādīties uz klāja kailu galvu. Sauļoties drīkst tikai dažas minūtes. Piesardzība jāievēro ikvienam, kas pāri ekvātoram dodas uz Austrāliju.

Kolombo, martā.

Arnolds Šmits

Nometņu dzīve

DĀNIJAS tautieši skolu bibliotēkām ziedojuši 299 grāmatas un 395 kronas naudā. Pēc pēdējās statistikas 1. februārī Dānijā vēl dzīvoja 942 latviešu DP. IRO misija Dānijā pašreiz, saziņā ar Ženēvu, kārto izceļošanas iespējas uz Maroku.

ERLANGENAS nometnes komandants A. Rolavs izceļojis uz Austrāliju. Viņa vietā iecelts LCK vicepriekšsēdis un informācijas nozares vadītājs V. Lambergs.

Anglietes interesējas par latviešu sievietēm

Sieviešu Internacionālā Līga bija sasaukusi Londonā mazu informācijas sanāksmi, kurā aicināja piedalīties visu Anglijā nodarbināto cittautiešu pārstāves. Latvietes reprezentēja Konstance Berga un Lilija Kristlība. Sieviešu Internacionālā Līga ir dibināta 1915. g. Tās galvenais mērķis — cīņa pret karu. Tāpēc Līga cīnās par sievietes tiesībām un prasa, lai vadošos valsts amatos un vispār algotos darbos sievietēm dotu vienādas tiesības ar vīriešiem un vienādā darbā vienādu algu.

Dažas no šīm prasībām latvietēm liekas nesaprotamas, jo daudz no tā, par ko cīnās sievietes lielajā pasaulē, Latvijā jau bija sasniegts. Līga vieno savās rindās pasaules politiski aktīvākās sievietes un redzamāko politiķu sievas. Laiku pa laikam sanāk Sieviešu vispasaules konferences, tāda paredzēta arī šogad. Tur pieņemtos lēmumus un atzinumus nodod vadošajiem valstsvīriem un valdībām.

Anglijas nodaļā organizētās dalībnieces aicina savās rindās tās sievietes, kuras ar Westward Ho akciju nokļuvušas Anglijā. Politiski organizētās anglietes vēlas noskaidrot, vai latvietēm DP nometnēs Vācijā un Austrijā un emigrācijā citās zemēs ir kontakts ar līgu un vai ir savas grupas un organizācijas, kas šo kontaktu uzturētu? Anglietes interesējas arī, vai neatkarīgajā Latvijā uzturēts kontakts ar šo kustību, vai tur bijušas līgas biedrenes un kur tās palikušas.

Tautietes, kuras varētu dot atbildes uz šiem jautājumiem, lūgtas rakstīt Konstancei Bergai, 229, West Heath Road, London N.W. 3., England.

Plaši līdzekļi galvojumu sagādei uz ASV

LCK saņēmusi no Dienvidštatu baptistu konvencijas ASV ģenerāldirektora Dr. G. Sadlera atbildi uz LCK plašo memorandu par palīdzības organizēšanu galvojumu sagādei latviešiem emigrācijai uz ASV. Kā zināms, šīs baptistu organizācijas ziedotās 50 tonnas drēbju un apavu pašreiz sadala latviešu nometnēs. Dr. Sadlers paziņo, ka konvencija atļāvusi plašus līdzekļus galvojumu sagādei latviešu ieceļošanai ASV.

LCK inf. n.

DIENĀ „MELNIE", VAKARĀ MĀKSLINIEKI

VĒSTULE „LATVIJAI" NO ANGLIJAS

Korbijā komponista V. Baštika vadībā pastāv lielākais un darbīgākais latviešu vīru koris Anglijā. Koŗa darbs latviešu vārda popularizēšanā nav bez panākumiem; to pauž ne tikai koncerti, bet arī atsevišķu koristu individuālie guvumi. Par tradiciju Korbijā kļuvusi jaunu „zvaigžņu" meklēšana ik pavasari rīkotajās instrumentālistu, dziedātāju un dejotāju sacensībās. Tikko notikušajā šādā veida sarīkojumā starp 40 debitantiem izmēģinājās arī 3 koristi: A. Purvs un A. Zubovs vijoļspēlē un Ž. Kātiņš dziedāšanā.

Viņi stāsta: „Šī sacensība ar īstu koncertu raksturu notika četros vakaros. Pirmajos trijos bija „priekšsacīkstes", kad, pēc tiesneša atzinuma, četri labākie no katra vakara iekļuva finālā." Klausītāju pārpildītā lielākajā Korbijas zālē finālā uzstājās visi trīs latvieši. Visiem par lielu pārsteigumu, pirmo vietu piešķīra latvietim Arvidam Purvam par Bacha-Guno Ave Maria un Monti Čardaša atskaņojumu, līdz ar naudas balvu — 10 mārciņām. „Evening Telegraph" un „Kettering Leader" šo notikumu atzīmēja ar izcilu atzinību. Pa vakariem spēlējam arī šejienes orķestrī, un tā iznāk, ka dienā, darbu strādādami, esam „melnie", bet vakarā mūs dēvē par kungiem un māksliniekiem.

Korbijā, martā.

R-s

Pārmaiņas skautu vadībā

Aizbraucot uz Austrāliju, prof. E. Dunsdorfs Latviešu skautu pr-ka amatā pagaidu izpildīšanu atstāja V. Klētniekam. Pēdējais, daudzu citu skautu pienākumu saistīts, no šī amata atlūdzās jau pag. gada beigās. Tagad rakstveidā vēlēšanās par latviešu skautu priekšnieku ievēlēts Aleksandrs Raiskums, līdzšinējais skautu priekšnieka vietnieks Vācijas ziemeļu joslā V. Klētnieks turpmāk kārtos vadītāju sagatavošanas nozari un pārzinās starptautiskos sakarus.

13. martā Vircburgas latviešu nometnē beidzās 20. skautu un gaidu vadītāju sagatavošanas kursi.

R. Č.

1450 darba piedāvājumu, bet tikai 38 pieprasījumi

MARTĀ AUSTRĀLIJĀ GAIDA IERODAMIES 5465 DP NO VĀCIJAS

Man priekšā uz galda Sidnejas dienas laikraksts „The Sydney Morning Herald". Tas ir vecākais šīs miljonu pilsētas laikraksts. Pašķirstot to, acīs duras darba piedāvajumu sludinājumi. Saskaitu tos. Ir 1452 darba piedāvajumi un tikai 38 darba pieprasījumi. Ir dienas, kad darba piedāvājumu ir vēl vairāk, no vienkārša strādnieka līdz augstskolas profesora postenim. Algas un darba apstākļi vieni par otriem izdevīgāki. Bet šie piedāvājumi vismaz pirmā laikā nav domāti DP, jo tiem darbu sagādā īpaši virsnieki.

Protams, pirmos gados jārēķinās ar fizisku darbu, bet tas Austrālijā ir goda lieta, un vienkāršs strādnieks ir tikpat cienīts vīrs kā bankas direktors, ārsts, advokāts vai profesors.

Martā Austrālijā sagaida ierodamies 6 kuģus ar 5465 DP no Vācijas nometnēm. Kuģis „Nea Hellas" uz Austrāliju atvedīs 1525 DP, „Wooster Victory" — 885, „Svalbord" — 900 un „Dundalk Bay" — 996. Vairāki no šiem kuģiem ar DP uz Austrāliju jau brauc trešo un ceturto reizi. Nākamajos 18 mēnešos Austrālija paredz uzņemt 100.000 DP. Iebraucēju novietošanai iekārto jaunas un paplašina līdzšinējās nometnes. Batherstas emigrācijas centrā ir vietas 4000 iebraucējiem.

Te dzīvo arī prāvs skaits ģimeņu, kuru apgādnieki strādā dažādos darbos Sidnejas apkārtnē. Ģimeņu galvas par sievas un bērnu uzturu un dzīvokli centram nedēļā maksā 30—6 šil., atkarībā no katra apgādājamā locekļa vecuma.

Centrā darbojas Austrālijas valsts skola, un tā obligāti jāapmeklē bērniem vecumā no 7 līdz 16 gadiem. Bērni, kas grib baudīt tālāku izglītību, var iestāties Batherstas ģimnazijā. Ir arī bērnu dārzi. Ar direktora Risa gādību centrā noorganizēti šūšanas un rokdarbu kursi, kurus vada latviete Kristovska.

R. T.

SAULES UN MĒNESS APTUMSUMS APRĪLĪ

Aprīļa mēnesī notiks viens saules un viens mēness aptumsums, kas Vācijā būs redzams un labi novērojams visā amerikāņu joslā. Mēness 13. aprīlī aptumšosies pilnīgi — pl. 3.28 sāksies ieiešana zemes ēnā, kas ilgs veselu stundu. Pl. 4.28 viss mēness ripas caurmērs būs aizsegts, bet zemes atmosfairas dēļ tas izskatīsies tumšsarkans. Aptumšotais mēness 5.30 pazudīs aiz horizonta un pēdējā fazē rītausmas dēļ vairs nebūs novērojams.

Labi novērojams toties būs daļējs saules aptumsums, kas notiks 28. aprīļa priekšpusdienā — pl. 7. 22 mēness ēna ievirzīsies saules ripas labā augšējā daļā un pl. 8.14 aizsegs veselu trešdaļu. Pl. 9.10 aptumsums beigsies.

VĒSTULES REDAKCIJAI

A. Platbārzdis, Stokholmā

KAM TAS BIJA VAJADZĪGS?

Latviešu filatēlistu biedrība Vācijā, atzīmējot Latvijas 30 gadu proklamēšanas atceri, izdevusi šim gadījumam veltītu piemiņas marku bloku. Tā ir ļoti apsveicama rīcība ar nenoliedzamu propagandas nozīmi ārzemniekiem, kuriem bloks ar tekstu tikai angļu valodā, acīm redzot, arī domāts. Žēl, ka šis pasākums, izdevēju nevērīgās un nepārdomātās rīcības dēļ, zaudē nozīmi. Blokā ir tikai divas īsas teksta rindas, tāpēc katram, kas kaut cik pārvalda angļu valodu, nepatīkami duras acīs pareizrakstības kļūdas, kas viegli bija novēršamas, konsultējot kādu valodas pratēju.

Pavisam dīvaina un kļūmīga ir attēloto pastmarku izvēle. Sniedzot Latvijas vēstures atspoguļojumu piecās pastmarkās, kas novietotas zem Latvijas valsts ģerbona, kā ceturtā ievietota Padomju Latvijas marka! Katram filatēlistam zināms, ka šī marka ir krievu izlaidums. Visos pastmarku katalogos šīs markas atrodas nodaļā „Krievu okupācija" vai „Padomju republika". Arī Vācijā izdotajā Baltijas pastmarku katalogā šī marka ievietota kā krievu okupācijas izlaidums.

Vēsturiskā dialektika

(Turpinājums no 2. lpp.)

žas īpašniekus sēdināja uz iesma, muižas dedzināja, baznīcas apgānīja.

Tas viss miljoniem nepatika, un tā sākās „dialektika", t. i., atbilžu došana, saņemšana un atkal došana. Pirmā atbilde bija dažādu — Deņikina, Kolčaka, Judeniča, Vrangeļa — pretboļševistīgo armiju rašanās. Boļševiku pretatbilde bija terrors, visu cietumu piepildīšana un masu eksekūcijas. Replika no tautas uz to bija atkal sazvērestības intervenciju aicināšana, zemnieku nepaklausība. „Dialektika" tad piegrieza skrūvi vēl ciešāk: tā radīja čeku, — un tagad jau viss sāka strauji velties pa slīpumu lejā, līdz tā no „lielās bezasiņainās" nonāca pie necilvēcīgākā un asiņainākā režīma, kāds pasaulē piedzīvots. Zīmīgā kārtā šis vēsturiskās „dialektikas" zobratos tika ierauti un sašķaidīti gandrīz visi tās pirmie sludinātāji un tā it seviški arī pirmais tās „bezasinīguma" cildinātājs Trockis, kuŗam ar savu sašķaidīto galvaskausu Meksikas nomalē pienācās dot lietišķu pierādījumu par šīs dialektikas pastāvēšanu un traģismu. Izrādījās, ka tā savā mechanismā rāva iekšā ne tik daudz pasaules vēsturisko un pat ne ekonomisko norisi, cik pašu šo dialektikas praviešu darbību, jo tikai te šī dialektika atrada to stulbumu un akļumu, kas cilvēku padarīja līdzīgu materiālai lietai, vai vismaz inertai lietai un līdz ar to par īstu objektu gluži mechaniskam cēloņu un seku savstarpējas izraisīšanās procesam.

Bet tad ir vēl viens, un varbūt vissvarīgākais veids, kā „dialektika" apdraud pašu boļševismu. Kad lielmutīgie diplomētie marksisma mācītāji savā laikā svīsdami pūlējās mūsu universitātes mācības spēku „pārskološanas" kursos atklāt dialektiskā materiālisma bezdibenīgo pārgudrību un ieslavēt to kā vienīgo „īsto zinātnisko" metodi, tad tomēr laiku pa laikam, par spīti stingrai katķisma ievērošanai, mācībā pazibēja kāds tumšs punkts, ap kuŗu gudrie rakstu mācītāji grozījās kā kaķi ap karstu putru un īsti labi nezināja, kā ar to tikt galā. Tas bija jautājums, kas notiks, kad komūnistiskā paradīze būs nodibināta? Vai vēsturiskā dialektika tad pratīs godu un pārstās darboties, vai, pāriedama reakcionāru nometnē, bez kāda respekta pret sasniegumiem turpinās „funkcionēt"? Šķiet, dabiskāki būtu pieņemt pēdējo varbūtību, jo šī dialektika jau tika stādīta priekšā kā absolūtais visa kosma likums, kā mistiskā norma, kas ietveŗas visā esmē un uztur to, līdzīgi kā ieelpošana un izelpošana. Bet tādā gadījumā komūnistiskai iekārtai draudētu tā kļūmīgā perspektīve, ka, tāpat kā viens „vēsturiskās dialektikas" vilnis to atnesa, tā nākamais to atkal aizskalo. Pielaist šādu iespēju neviens tomēr nedrīkstēja pat slepenās domās — tas maksātu galvu. Augstie priesteŗi tad arī nolēma, ka līdz ar komūnistīgās iekārtas sasniegšanu vēstures dialektiskais process apstāsies, jo lūk nebūs jau vairs nekādu šķiru, nebūs tātad arī vairs šķiru cīņu, nebūs vairs nekādu nepilnību, kas varētu dialektisko procesu ierosināt, radot problēmas. Pilnības sasniegšanu iezīmējošā komūnistiskā iekārtā tātad vēsturiskais process noslēdzas, laiks apstājas un bezproblēmatiskā dzīve iesllīgst kā nirvānā — mūžīgā bezlaicīgā komūnismā!

Viss grozās tātad tikai ap to, kad šo paradīzisko stāvokli varēs sasniegt. Liktos, ka tas tik ātri nevarētu notikt, un varētu pat rasties jautājums, vai tas labi pielāgots cilvēku dabai. Ja kāds komūnistiskā vidē iedrošinātos šādu jautājumu izteikt, tad nav šaubu, ka uz to atbildētu tāpat kā uz līdzīgu jautājumu atbildēja viņu dialektikas ciltstēvs Hēgelis: „Jo sliktāki dabai." Katrā ziņā boļševikiem nav vaļas gaidīt, kamēr paradīzei labpatiks iestāties pie tiem. Gaidīšana varētu būt arī bīstama, jo tas varētu dot atkal ierosmi dialektiskajam procesam. Tiem arī nav nekāda vajadzība gaidīt, jo tiem ir līdzeklis pret to, un labi izmēģināts līdzeklis. Gaidīt, kamēr cilvēki kļūst laimīgi, ir aizspriedums, — jo to var pavēlēt. Ja neklausa, ja ļaundabīgi subjekti negrib būt laimīgi, kad liek, tad pret to ir cietumi, ir katorgas nometnes, ir nāves sodi. Rezultātā tad arī redzam, ka tauta paklausīgi dzied: „Kur gan tik brīvi elpo krūts" kā „plašajā dzimtenē"!

Tātad lai novērstu, ka viņu cildinātā vēsturiskā dialektika varētu kļūt par bumerangu un vērsties pret viņiem pašiem un kļūt par „reakcijas ieroci", boļševiki nespēj izgudrot nekādu citu līdzekli kā melus. Meli tā kļūst par neatdalāmu sistēmas elementu, par gaisu, no kā jādzīvo un jāpārtiek, un bez kā visam jāsagrūst. Bet ilgi tomēr šis līdzeklis neder. Melu gaisu tomēr mūžīgi nevar elpot — beidzot tomēr draud nosmakšana. Meli galu galā ir tikai tāds pat nāvīgs cīņas ierocis kā šaujamie vai duŗamie rīki. Būdami cīņas ierocis, tie liecina, ka dzīvē smagi trūkumi, ka ir problēmas, ir jautājumi, — liecina tātad, ka dialektiskam procesam ir bagātīga viela un ka tās neizbēgami reiz nesīs atbildi un atrisinājumu. Grozīt taktiku, pāriet uz patiesīgumu tiem nav iespējams, tas nozīmētu atsacīties no komūnisma, t. i. atsacīties pašiem no sevis. Jāturpina tātad provocēt vēsture un jābūt gataviem saņemt atbildi, kāda tā arī būtu.

Šīs atbildes vispārīgo raksturu, šķiet, var jau saredzēt. Melu smacētā dzīvē iekšējais sairums, kā vēža slimība, pamazām tomēr progresē, — un ar pātagu tas nav apturāms. Kur vien iespējams, cilvēki raujas ārā no „laimes valsts", — par to liecina tie daudzie desmiti tūkstoši pārbēdzēju, kuŗu straume neapsīk. Izbēgušie liecina, ka bēgtu gandrīz visi, kas varētu, — un gūstekņi, kas sarunājušies ar tautu, stāsta, ka tie nav satikuši cilvēku, kas neienīstu režīmu. „Dialektika" soļo tālāk — pret pašiem tās meistariem.

Prof. P. Jurevičs

Elza Ķezbere

Sena smarža

Visu nakti migla līst,
Lāses slīd gar stiklu.
Tvīkstot tumša puķe vīst,
Dara sirdi biklu.

Senu rožu elpu pūš
Sapnis vēl uz vaiga,
Vai tas mirklis bij, vai mūžs,
Melodija maiga?

Kam vairs jautāt, kas to zin! —
Dzeguze vai zvana?
Nē! Tik cauri tumsai min
Balss: — Tu paliec mana! —

Kā šie vārdi dzeļ un glauž,
Saldas mokas dara.
Sirds — tā senā smaržā jauž:
Nezūd tava vara.

Lai gan salta migla krīt
Visu nakti rūtīs,
Smaidu. — Silti vēji rīt
Pavasarī pūtīs.

Jānis Klīdzējs

BOŅA SIEVIETES

Novele

(3. turpinājums)

Brīdi Boņs stāv šaubīdamies, vai tik tā varētu būt eņģeļa balss, kas tā saka? Vectēvs ne reizi vien ir stāstījis, ka eņģelis sargātājs vienmēr no cilvēka novēršoties un, seju aizsedzis abām rokām, gauži raudot, ja cilvēks darot kaut ko tādu, kas otram sāpot. Bet tūlīt Boņam arī iešaujas prātā: „Labi, labi, vecotēv, bet ko gan dara tavs eņģelis, kad tu rīkojies ar to zaru, kas iesprausts aiz sijas pie griestiem? Vai tu domā, ka tas nesāp? Kāpēc tad tu raudini divus uzreiz — savu eņģeli un mani?"

Boņs ir nosēdināts pašā istabas dibengalā uz sola, jo šī vieta ir vistālāk no durvīm. Neviena no sievietēm vairs ne par viņu, ne ar viņu nerunā un nepievērš viņam nekādu vērību, tikai reizēm pamet acis uz viņa pusi, ja viņš sakustas.

„Sēdi te kā pielīmēts, kamēr iesim," saka Anna. „Ja ne, tad pirtī mazgāsim tavu galvu ar stiprajām ziepēm ne vienu, bet veselas trīs reizes!"

Boņs sakož zobus un nosten, it kā viņam sāpētu vēders. Ir jau pagalam apnikusi izšķirošā brīža gaidīšana. Viņas vēl arvien loka kreklus un dvieļus, un cilā spaiņus un slotas, un nevar vien beigt gatavoties.

Uz galda sev priekšā Boņs pamana cepuri un sāk pacilāt to. Tā ir vectēva cepure, un Boņs ir pārsteigts, ka tā ir ar tādu pašu zilu nagu kā Tanča. Boņam iešaujas prātā: ja šo te uzliktu galvā, varbūt rastos taisni tās visīstākās domas, kas nupat, nupat vajadzīgas.

„Ejam!" saka Anna un satveŗ Boņu pie rokas.

Iztrūcināts viņš paceļ galvu un redz, ka Malvīne, Zuze un māte jau stāv pie durvīm ar slotām un dvieļiem rokās.

Boņs pieķeŗas pie galda stūŗa un saka skaļi:

„Es neiešu!"

„Vēl tu man izrunāsies? Vai gribi staigāt melns kā Kvēpu Juris?"

Anna viņu velk ar spēku, bet Boņs neatlaižas no galda stūŗa un ar visu galdu tiek parauts uz istabas vidu.

„Neiešu! Neiešu!" Boņš jau kliedz caur asarām.

Anna viņu atlaiž un noplāta rokas.

„Kas ar to bērnu noticis? Tāds kā jucis šodien," viņa saka.

No durvju puses panāk uz istabas vidu arī Malvīne Zuze un māte.

„Kas tad būs, draudziņ?" saka māte. „Vai tu domā, ka krustmāte vairs nav jāklausa?"

„Nav jāklausa!" viņš atcērt. „Nav jāklausa, kad viņa grib, lai eju uz pirti ar sieviešiem, jā!"

Visas sakustas.

„Kur gan tu tādu gudrību ņēmi?" ierunājas Malvīne. „Skaties, kas par jaunskungu jau!"

„Neiešu!" Boņs atkārto. „Šodien neiešu nemaz, bet citu reizi ar vectēvu."

„Ar vectēvu? Tas nu gan nebūs! Vectēvs tikko pats ar sevi spēj tikt galā, kas tad tevi noberzīs? Atnāksi melnāks kā aizgājis," saka Malvīne un pavelk Boņu pie pleca.

„Negribu!"

„Kāpēc negribi? Saki, kāpēc negribi?"

Malvīne ir Boņa niknākā ienaidniece no visām mājas sievietēm. Vēl jo vairāk Boņs ar viņu ir naidā, ka viņa grib būt Tancim pa draugam.

Boņs paskatās viņā caur pieri un saka:

„Negribu tāpēc, ka tu esi pirtī."

„Es? Ko tad es tev daru?"

„Negribu, ka man jāskatās tavā mugurā. Plata kā lāva!"

Tādu runu dzirdēt no šī knīpas mutes — tas nu arī Malvīnei par daudz. Viņai plata mugura? To viņa dzird pirmo reizi mūžā. Neviens no lielajiem puišiem kaut ko tādu nekad nav teicis, bet šis ķīsis sāks vēl nezin ko runāt! Viņa mute var pat pavērties tādā nereizē, kad Tancis dzird!

„Ērce tāds! Es tev rādīšu lāvu! Nu es tev parādīšu lāvu!" viņa šņāc un grib satvert Boņu pie matiem, bet Boņam tā nav pirmā reize, kad jāmūk un viņš pašaujas zem galda kā greizi palaists diega vilciņš.

Šinī brīdī istabā ienāk vectēvs un saka:

„Bija gan laba pirts. Gars mīksts kā vate. Nu i pēros, tā pēros, kamēr visu niezekli no kauliem izkarsēju. Paldies par labu kurināšanu."

Viņš nomet mēteli gultā un stāv brīdi savā baltajā kreklā un biksēs kā smaidīgs sniega vīrs. Tad pamanījis, ka Boņa māte sniedzas pēc zara pie sijas, vaicā:

„Kas tad te par kaŗiem taisās svētā vakarā?"

„Ar tavu mīļo Boņu jākaŗo. Mēs visas četras viņu velkam, velkam un nevaram aizvilkt uz pirti," saka māte, palocīdama žagaru abām rokām.

„Es negribu iet ar sievietēm uz pirti! Es gribu ar tevi, vecotēv!" Boņs sauc no galda apakšas.

(Turpinājums sekos)

BRILJANTS AR PLAISĀM

LATVIEŠU BALETA MĀKSLINIEKIEM JĀSAPULCĒJAS VIENĀ ANSAMBLĪ

DIENVIDVĀCIJĀ VIESOSIES T. VESTENE, V. KEIŠA un V. LEMKINA

Marta vējš Nekāras malā klabina kādas neapdzīvotas barakas slēģus. Kādreiz tur baletmeistars Osvalds Lēmanis valdīja un vadīja pasaules mazāko republiku. Bet tad nāca valūtas reforma un vācu inženieŗi ar Eslingenas dzelzceļu virsvaldes plā-

V. Lemkina dejā „Čigāniete".

niem, Lēmaņa tauta izklīda, pats baletmeistars iepeldēja „dziļākos ūdeņos" Štutgartes operā, un Latvijas balets kā viengabalaina, plašāka vienība patiesībā vairs nepastāv.

Kaut arī maz gan vairs būs nometņu, kas tagad vēl varētu latviskā viesmīlībā uzņemt Latvijas baletu agrākā skaitliskā sastāvā, latviešu mākslas reprezentācijai notikušā pārgrupēšanās tomēr ir jūtams zaudējums. Šķiet, ka vajadzētu rast līdzekļus un veidus, kā vēlreiz pulcēt kopā Vācijā palikušos baleta māksliniekus, lai O. Lēmaņa vadībā rastos plašāki inscenējumi. Tieši tagad, kad ASV filantropa O. Helstrēma akcijā solās pavērties vienkopus izceļošanas iespējas, neaizmirsīsim, ka ar baletu mēs starptautiskā valodā varam runāt visplašākās aprindās.

Baletnieku saime darbu rosīgi turpina un laiku pa laikam no Eslingenas dodas ciemoties nometnēs. Šie izlidojumi ar divertismenta programmām, varētu turpināties, bet patīkami tomēr būtu apzināties, ka vienā centrā top plašāks uzvedums. Būtu sāpīgi un nepiedodami, ja Vācijā, kur vēl vienkopus dzīvo ap 60.000 latviešu, mēs noņemtu savu kādreiz spožāko mākslas vizītkarti labas gribas trūkuma vai materiālu iegansu dēļ. Viens no krāšņākajiem mūsu mākslas briljantiem tagad saplaisājis. O. Lēmaņa slīpējumi gan mirdz vēl spoži bet lielie dārgakmeņi taču aizvien bijuši vērtīgāki par mazajiem.

Bijušais Latvijas balets tagad darbojas divās grupās. Valerija Riekstiņa, Marta Skujiņa, Eižens Mežulis un Pēteris Pertņikovs, ar pianistu Valdi Treimani pie klavierēm, pēdējos 4 mēnešos snieguši jau aptuveni 40 izrāžu. Apciemotas gandrīz visas nometnes amerikāņu joslā,

Dejotāji ceļa tērpā — no kreisās: V. Riekstiņa, pianists V. Treimanis, M. Skujiņa, E. Mežulis un P. Pertņikovs

sniegtas izrādes arī igauņu un poļu nometnēs un mūsu darba rotām. Atklātās izrādēs vācu publikai gūta nedalīta atzinība un ļoti labas atsauksmes vācu presē. Tuvākā nākotnē paredzētas izrādes Hanavas-Babenharzenas - Arolsenas rajonā un Vācijas ziemas sporta centrā Garmišā.

Ilgāku laiku strādājot kopā, šī mazā baleta grupa izveidojusies un saliedējusies par mākslinieciski augstvērtīgu ansambli. Arī izrāžu programma sastādīta vispusīga, cenšoties tomēr nezaudēt gaumi un māksliniecisko līniju. Valerijas Riekstiņas saslimšana pāris nedēļas kavēja plānoto turneju, bet pagājušā nedēļā izpārdotā izrādē Eslingenā Riekstiņa atkal jutās kā senās dienās. Sarīkojums it seviški patika IRO otrā apgabala vadītājiem darbiniekiem, kas solījās rūpēties par izrāžu noorganizēšanu amerikāņu kaŗavīriem. Baletnieki tagad ir lepni, jo šķiet, ka viņi būs „izdejojuši" Eslingenas teātrim jaunu skatuvi. Kad spraigo deju laikā no izgrabējušās skatuves dēļu spraugām gaisā uzvirpuļoja putekļu mākoņi, viens no tiem IRO vīriem, kuŗiem ir galvenā teikšana, arī teica — dodiet skatuves izmērus, liksim jaunu grīdu!

Baletmeistara O. Lēmaņa grupa nupat saņēmusi pastiprinājumu no ziemeļiem. No Lībekas Eslingenā ieradusies Tatjana Vestene. Indriķa Lipkovska vietā, kas saistījies darbā Nirnbergas operā, turpmāk dejos Rīgas operas skatuves ugunīs rūdītais Reinis Jēkabsons. Mirdza Tillaka, Tatjana Vestene, Osvalds Lēmanis un Reinis Jēkabsons ir vārdi, kas garantē šīs četrotnes mākslinieciso vērienu. Mūzikālā puse uzticēta Andrejam Lindbergam ar čellistu Zigurdu Mielēnu un pianistu Valdi Treimani. 5. aprīlī O. Lēmaņa grupa Eslingenā dos jauniestudētas programmas pirmizrādi.

Amerikāņu joslā visā drīzumā viesosies divas Liepājas operas baleta dejotājas — Vēra Keiša un Velta Lemkina. Abas dejotājas līdz šim trimdā veikušas krietnu latviešu mākslas propagandas darbu vācu publikai, paliekot plašākai latviešu sabiedrībai nepazītas V. Keiša pēc baletskolas beigšanas Liepājas operā

V. Keiša dejā „Plīvura valsis" no baleta „Korsārs".

ātri avansējās par solisti, un viņu pat uzaicināja saistīties par pirmo dejotāju Minchenes operā. Taču kaŗa dēļ šo vilinošo piedāvājumu viņai nācās noraidīt. Vācijā V. Keiša dejojusi kopā ar Irēni Apini un Juri Gotšalku, sniedzot izkoptu klasisko baletu. Velta Lemkina Liepājas operā ar labiem panākumiem dejojusi galveno lomu baletā „Raimonda". Šarmantās dejotājas stiprākā puse ir raksturdejas. Abas dejotājas brauks uz amerikāņu joslu ar programmu, kur pusi no choreografījas devis baletmeistars O. Lēmanis, bet pārējām dejām V. Keiša. Klavieŗu pavadījumu veic bij. Kultūras fonda laureāte pianiste Olga Mālkalne. Trijotne līdz šim debitējusi angļu joslā, izpelnoties atzinīgas atsauksmes arī vācu presē. Brēmenes pazīstamais baletmeistars V. Beks abas dejotājas aicinājis savā pastāvīgajā amsamblī par solistēm.

M.

Kā atslēgt burvju loku

Vērtējot neizpirkto grāmatu plauktus un dzirdot sūdzības par apstākļiem izdevniecību darbā, avīžnieks izmanto iespēju apciemot Sillenbuchu, lai dzirdētu piedzīvojuša grāmatrūpnieka domas.

„Kādi jūsu ieskati par latviešu grāmatniecību nākotnē?" viņš jautā klusas vasarnīcas saimniekam — izdevējam Helmāram Rudzītim.

„Emigrācijai vēršoties plašumā," saka nama tēvs, „lasītāju kļūst arvien mazāk. Saimnieciskie aprēķini noteic, ka ir viena robeža, zem kuŗas tirāžs nedrīkst noslīdēt. Un kaut arī tas būtu tikai viens simts zem kalkulētā skaita, izdevumam jāpārtrauc iznākšana, vai arī izdevējam jābūt bagātam labdarim, kas no savas kabatas piemaksā."

Turklāt pats Rudzītis jau kopš laba laika gatavojas izceļot, un nu šis brīdis ir pienācis. Viņa pēctecis saimnieciskо rūpju laukā ir Pauls Ošenieks, bet otra pašreiz nav klāt — tas ir Valdemārs Kārkliņš, kas mīt Karlsrūē un aņņēmies vadīt mēnešraksta „Laiks" redakciju ar to brīdi, kad Rudzītis pamās Sillenbuchai ardievas.

„Sākām darbu 1946. gada martā," saka Rudzītis, „tātad taisni priekš trim gadiem. Līdz šim iznākuši 32 numuri, 33. parādīsies šinīs dienās un puslīdz sagatavots arī 34. Ikvienam bijusi klāt kāda latviešu gleznotāja darba krāsaina reprodukcija. Šai vietā man bija savs darbs Vācijā jāpārtrauc. Es ceru, ka mani vietnieki to sekmīgi turpinās, kaut apstākļi tagad citi. Un ko darīšu Ņujorkā? Ar laiku gribētu atgriezties izdevēja darbā. Varbūt izdosies."

Tas rada vislielākās pārdomas par tālāko kultūras darbu Vācijā, kur tam līdz šim bija vislielākā nozīme un arī vislabākās iespējas. Tautas gara dzīves pamatā ir vārds. Un vārdam jābūt iespiestam ar melnu uz balta. Ja šī iespēja zūd, paceļas jautājums — kas tad notiks ar latviešu rakstniecību? Ja „Laikam" neizdodas turpināt iznākšanu, paliksim bez viena vienīga mēnešraksta Vācijā. Nezīmēsim velnu uz sienas. Bet atļausimies drosmīgi palūkoties nākotnē: laikraksti vien nespēs uzņemt visu to, ko rakstnieki uzrakstīs. Un izdevējiem nebūs naudas, lai izdotu grāmatas. Jo lasītāji izklīst. Tas ir burvju loks, kuŗa atslēga atrodas pašu tautiešu rokās.

Rudzītis cer, ka izdosies atsevišķā kopojumā vēl izdot „Laikā" ievietoto gleznu reprodukciju krājumu. Un rakstītāji un lasītāji cer, ka viņiem kopīgi izdosies pašķirt tos ceļus, pa kuŗiem mūsu vienīgais atlikušais mēnešraksts līdz šim gāja trimdas tautā un novēl cītīgajam izdevējam, kas jau vairākkārt atsācis darbu no nekā, labu ceļa vēju un sekmes viņā krastā.

S.

Chronika

Čellista Ata Teichmaņa un pianista Hugo Štrausa koncertu turneja pa Angliju beigusies, un abi mākslinieki devušies atpakaļ uz Vāciju. Angļu prese un sabiedrība viņu sniegumus vērtē ļoti atzinīgi, īpašu vērību veltot arī rūpīgi sastādītajai koncertu programmai. Dažos gadījumos tos noklausījušies vienīgi angļi un skoti.

Rakstniece Konstance Miķelsone sagatavojusi jaunu stāstu krājumu, ko paredz izdot vēl šai vasarā.

Akseļa Muntes atstātais mantojums San-Mikelā, ievērojot viņa testamentā izteikto vēlēšanos, pārgājis Zviedrijas valsts īpašumā. Tur paredzēts iekārtot mītni zviedru māksliniekiem, zinātniekiem, žurnālistiem un studentiem. Vasarnīcu pārvaldīs Zviedrijas archaioloģiskais institūts Romā.

Nemierīgā labklājība

VĒSTULE „LATVIJAI" NO BEĻĢIJAS

Beneluksa valstis ir pasaules politikā nesen radies veidojums, kam ļoti laba slava. Par visām šīm zemēm ir vienprātīgs spriedums — tās labi dzīvo, tās ir apskaužamas. Stiprākais un veselīgākais loceklis šai trijotnē ir Beļģija. Tā to apzinās, priecājas par to un izmanto savu konjunktūru. Visos starptautiskos jaunveidojumos līdz pat Apvienotajām Nācijām Beļģijas un tās ministru prezidenta Spāka vārds allaž minēts priekšgalā. Taču tas nav ne konjunktūras, ne arī tikai viena valstsvīra nopelns: jau Van Zēlands pirms 2. pasaules kaŗa ierosināja veidot visas pasaules saimniecības centrālizētu plānošanu un vadīšanu. Viņa vārdu arī tagad vēl godam min. Taču aiz visa tā stāv beļģu mentālitāte.

Šī nelielā tauta ar visu savu asiņu sajaukumu gaŗos gadu simtus pratusi iemācīties un izprast sīkstas uzņēmības un veikla dzīves veida priekšrocības. Patstāvības un veikalošanas gars te ir tik daudzās paaudzēs izkopts, ka iegājis pilnīgi tautas raksturā.

Kāds beļģu profesors pavisam vienkārši konstatēja: „Spriežot pēc ļoti daudzām pazīmēm, mēs it kā atrastos saimnieciskas katastrofas priekšvakarā. Mūsu saimniecības temps nespēj iekļauties pašreizējā pasaulē. Ir nepieciešams nepārtraukts kontakts ar pasaules tirdzniecību, kārtīga preču izmaiņa, kārtīga samaksa, precīzs transports. Ja tā nav, mums draud nevis grūtības vien, bet katastrofa. Bet tā mums draudējusi ļoti bieži, un tomēr esam izkūlušies. Tam vajadzētu arī tagad izdoties. Tikai neviens gan nevar vēl pateikt — kā?"

Šais vārdos atspoguļoti Beļģijas tagadnes vaibsti. Tie arī nosaka latviešu dzīvi Beļģijā. Mūsu kolonija te ir visai prāva. Pirmais tūkstotis ir pārsniegts jau pirms laba laika. Lielākā tiesa ir ogļrači. Pārējie izkaisīti pa visu Beļģiju.

Ārējās pārticības atmosfaira tomēr neparāda īsto dzīves ritmu. Ir gan tiesa — beļģi dzīvo skaistās savrupmājās, dzīvokļu kultūra ir ļoti augsta, veikali pārpildīti, var pirkt visu iespējamo un dažreiz gandrīz pat neiespējamo. Darbu arī joprojām katrs var dabūt. Bet visai dzīvei sit cauri nemiers: cik ilgi tas tā būs? Un ja beļģis pats tā spriež ar dziļām bažām, tad latvietim te jādzīvo ar sirds drebēšanu.

Pēdējā laikā jau ir jūtami arī pasliktinājumi: latvieši Briselē, Antverpenē un arī citur sāk zaudēt darbu. Tās ir tā sauktās „labās" darba vietas — saldumu rūpnīcas, elektrisko piederumu fabrikas utt. Rūpniecība sašaurina darbus, atlaiž vispirms ārzemniekus. Kādu laiku gan maksā bezdarbnieka pabalstu, kas ir pietiekams uzturam, bet bezdarbnieka maize svešā zemē ir rūgta. Jāmeklē darbs. Ogļraktuvēs to vienmēr var dabūt. To vēl nesen pats Spāks ļoti cilvēcīgi un vienkārši paskaidroja poļu emigrantu sanāksmei Briselē.

„Beļģija jūt visu iespējamo sirsnību pret poļiem un labprāt dod tiem iespēju dzīvot un strādāt šeit, taču, diemžēl, šobrīd nekā cita nevar droši piedāvāt kā tikai ogļraktuves . . ." Godīga, atklāta valoda.

Tas tāpat attiecas arī uz latviešiem. Bet latvietis nemīl šo darba veidu. Neraugoties uz visai labām peļņas iespējām, viņš meklē darbu citur. Tas pa laikam izdodas — gan nedrošu gadījuma darbu veidā, gan pie kāda lauksaimnieka, kas arī nav nekāds labais atrisinājums — vispirms izpeļņas un darba apstākļu dēļ, bet arī tāpēc, ka nereti lauksaimnieks, kā jau beļģis, rauga izkombinēt, lai viņam būtu reizē laukstrādnieks un bezdarbnieks, kas saņem bezdarbnieka pabalstu. Šī kombinācija neliekas diezcik godīga, un par to cilvēks, kas dzīvo svešā zemē, nav necik iepriecināts, jo visnepatīkamākais, kas viņam var gadīties svešā zemē ir — konflikts ar likumu.

Visumā tautiešiem ir tāda sajūta, ka Beļģijā nav palikšanas. Tāpēc par tālākas emigrācijas iespējām interesējas ne vien ogļrači, kam tuvojas darba līguma beigas, bet arī lielais vairums pārējo. Uz kurieni? Visvairāk iekārotās zemes ir Kanāda un Dienvidamerikas valstis. Rūpes par ikdienas darbu un iespējām atstāt šo citādi patīkamo zemi nosaka arī latviešu sabiedrisko dzīvi Beļģijā, ko piekrāso vēl arī trimdas chroniskie strīdu diģli.

Šīs vēstules beigās gribas pateikt kādu atziņu, ar kuŗu mūs nevilus dara bagātākus dzīve Beļģijā: meklējot trimdā apmešanās vietu ilgākam posmam, ir jāizvairās no zemēm ar izteikti rūpniecisku raksturu, jo tās visumā mums maz piemērotas un draud ar pārāk jūtamiem satricinājumiem saimnieciskās konjunktūras līknēs. Īpaši draudīgas tās ir tieši ārzemniekiem, jo tiem vienmēr jāatrodas pirmo upuŗu vidū. Turpretim zemēs ar izteiktu lauksaimniecisku raksturu kā laukstrādniekam, tā zemes īpašniekam vismaz iztikas minims ir nodrošināts pat visdrūmākajās krizes dienās. Ja šo atziņu uz brīdi nelevēro jauneklis — vieninieks un riskē strauji tikt pie zināmas turības rūpniecības zemē, tad ģimenes tēvam tas labi vien jāpārdomā un jācenšas savas ģimenes lizdu novietot piemērotākā zemē.

Luvenā, martā.

N. N.

Dārgakmeņu zādzības dēļ nošauti divi krievu pulkveži

Divi krievu pulkveži nošauti un 200 citi krievi apcietināti pēc tam, kad atklāta plaša dārgakmeņu zādzība oficiālā padomju tirdzniecības aģentūrā, ziņo amerikāņu licencētais Berlīnes laikraksts „Der Abend". Pēc laikraksta ziņām, zādzību un krāpšanas apmērs nevienam nav noteikti zināms, bet esot skaidrs, ka nozagto mantu vērtība sniedzas daudzos miljonos marku. Pazudusi ārzemju valūta, zelts un platīns, kā arī 6 kg vērtīgu dārgakmeņu.

Vīrs, kas nozaga lielāko tiesu - padomju iepirkšanas biroja grāmatvedis — savā laikā aizbēga uz rietumu joslām. Divus no viņa priekšniekiem, abus pulkvežus, drīz pēc tam nošāva. Tie esot bijuši padomju ārējās tirdzniecības departamenta vecākais pārstāvis Vācijā pulkv. Taropins un Rasno eksporta iestādes šefs pulkv. Gržinskis. Pēc tam turpinājusies izmeklēšana milzu krāpšanas afērā, kas beigusies tikai tagad ar vairāku simtu apcietināšanu. Apcietināto vidū tagad esot arī visi pieci padomju iepirkšanas biroju vadītāji Vācijā. Šo biroju uzdevums, kā zināms, ir iepirkt no vāciešiem visdažādākās preces, lai iegūtu valūtu un dārglietas padomju vajadzībām.

Vācijā ražo vairāk foto aparātu nekā pirms kaŗa

Pēdējā gada laikā Rietumvācijas foto rūpniecības produkcija palielinājusies par 300 proc., ziņo UP un piebilst, ka tai pašā laikā arvien samazinās vācu foto aparātu eksports. Vācu rūpnieki esot atzinuši, ka viņiem izdevīgāk pārdot savus ražojumus par vācu markām nekā par dolariem, uz kuŗiem jāgaida divus vai trīs mēnešus.

1948. g. angļu un amerikāņu joslā izgatavoti 347 456 foto aparāti, t. i., par 15 proc. vairāk nekā visā Vācijā ražoja 1938. g. Foto rūpniecībā nodarbināto skaits arī pavairojies par 15—20 proc. un tagad sasniedz 50 000. Vācu foto aparātu eksports ļoti strauji sarucis tieši pēdējos mēnešos, kopš sākusies D-markas nostiprināšanās. Vēl novembrī eksportēja 48 proc. no saražotiem aparātiem, bet decembrī vairs tikai 14 proc.

Rietumvācijā pašlaik ražo visvairāk tikai dārgos un labos foto aparātus. 25 proc. no visiem ražotiem aparātiem ir augstas precizijas ražojumi — Leikas, Roleifleksi, Roboti un Foigtlenderi. „E. Leica" firma tagad ražo ik dienas 100 Leikas. „Zeiss Ikon" firma ražo jaunu modeli, kas saucas „Super Ikota" ar „Zeiss Tessar" lēcu un kompura ātrslēdzi. Arvien populārāks kļūst jaunais „Robot" modelis, ko pārdod par 900 markām. Uzsākta arī „Contax" ražošana, bet nav paredzams, ka šī kamera parādīsies tirgū agrāk par gada beigām. „Contax" tāpat kā „Leicas" fabrikas no jauna iekārtotas Štutgartē. Agrāk tās atradās Drezdenē, kur krievi tagad iekārtojuši savu „nacionālizēto" fabriku un ražo t. s. „krievu Leikas".

Preses pīle ar gāju putna vaibstiem

LATVIEŠU PRESES BIEDRĪBAS SARIKOJUMĀ VIRCBURGĀ

Preses balle ir kā ola, ko preses pīle izdēj pēc veselu gadu ilgas gaidīšanas. Agrāk viņa strādāja daudz noteiktāk — katru gadu vienā un tai pašā Virsnieku klubā Rīgā. Ļaudis caurmērā pieturējās tie paši — nevienam nekur nebija jāskrien. Kad pīle olu bija pametusi, ļaudis likās mierā uz veselu gadu un divpadsmit mēnešus pilnīgā paļāvībā gaidīja nākošo.

Tagad tā vairs nav — protams. Tagad pīle dēj savu gadskārtējo olu ik reizi citā vietā — pagājušā gadā Eslingenā, šogad Vircburgā, un nākošgad — jā, tas jau ir tas jautājums — kur? un vai vispār?

Šī paša iemesla dēļ ļaudis nupat aizvadītā sestdienā steidzās no malu malām uz „Pegazu manežā", kā sarīkojums bija nosaukts, lai Vircburgas patiesi īstajā manežā vēl reiz redzētos ar Pegaza īstajiem jātniekiem un amaconēm. Šķita — nez' vai vairs jel kad redzēsimies visi — tik daudzi vienā pulkā? Un šī paša iemesla dēļ, varbūt, pat Rožlapas dekorētajā zālē preses pīļu attēli vairāk izskatījās pēc nemiera pilniem gāju putniem nekā kārtīgām perētājām.

Bet daudziem nebija izdevības nokļūt ne rakstnieku pēcpusdienā, kur caurmēra apmeklētājs vispirms grib redzēt pašus autorus un tad tikai klausīties viņu darbos, ne preses ballē, kur tie paši Pegaza jātnieki bija kļuvuši par kājniekiem un klausīgi šūpojās džiterbaga taktī. „Kā bija?" viņi ziņkāri jautā. Un pārbraucēji stāsta: „Bija jauki, un daudz pazīstamu seju. Gāja kā jau pa ballī. Smējās, dejoja un bārā bija dabūjama arī kāda glāze laba, bet lēta konjaka. Pirms tam autori drusku lasīja savus darbus." — „Protams, kā gan citādi. Un ko tad autori paši domā un saka? Ko darīs, kur brauks?"

„Jā, tas ir tāds neskaidrs stāsts, kuŗā vienīgi Ģirtam Salnajam dažas nākošās nodaļas ir skaidras. Vispirms viņš pošas uz Zviedriju. Un otrkārt Felikss Cielēns tur viņam piedāvājis redakcijas sekretāra vietu jaunizdodamā sabiedriski - politiski - literāri - mākslinieciski - kritiskā žurnālā „Ziemeļblāzma", kas sola iznākt pa gada ceturksnī reiz. Bet Knuts Lesiņš, kuŗa vaigu sastopam tik pat laipnu kā tikko iznākušajā Trimdas rakstnieku III daļā — viņš būtu ar mieru izceļot, neatkarīgi no tā, vai „Manchester Guardian" piedāvātu šefredaktora vietu vai nē. Arī Arturam Kaugaram nav iebildumu pret izceļošanu. Un Anšlavs Eglītis domā, ka izceļošanas noteikumi vēl var ievērojami grozīties izceļotājiem par labu varbūt tā, ka rakstniekiem nebūtu jāpelna maize mežā, un lai viņam taisnība. Ilona Leimane atkal reiz dodas uz Parīzi un grūti iedomāties, ka viņa Francijas gaisu gribētu mainīt pret Austrālijas klimatu. Un Rita Liepa noteikti reiz izceļos, bet tad tikai uz tādu zemi, viņa saka, kur nebūs pazīstamu cilvēku. Un Karola Dāle, kas izstaigājusi visus atziņu novadus no jurisprudences līdz metafizikai, ir pārliecināta, ka viss notiks tā, kā tam jānotiek."

„Un vēl?"

„Ar to pašu pietiek. Cik tad vispār ir aizbraukuši? Rakstnieks turas pie iespiestā vārda. Un Vācijā tam laikam visvairāk var uzticēties."

Labi tas vai slikti? Ja rakstnieki aizbrauks, nebūs, kas raksta. Ja rakstnieki paliks — vai viņiem būs kur rakstīt? Rūpes par to jāatstāj preses pīlei. Lai viņa līdz nākošam gadam sagatavo tādu olu, no kuŗas beidzot izšķiļas arī pīlēns.

S. N.

PAKLAUSĪGAIS PRINCIS

Anglijas karalis Džordžs V bija pazīstams ar sevišķu taupību, ko viņš gribēja ieaudzināt arī saviem pēcnācējiem, bet, diemžēl, ar maziem panākumiem, jo viņa vecākais dēls, Velsas princis, bijušais karalis Eduards VIII un tagadējais Vindzoras hercogs, jau no zēna dienām bija īsts izšķērdētājs. Skolas gados viņš reiz vēstulē lūdza tēvam naudu, bet saņēma tikai pārmetumiem bagātu atgādinājumu: ņemt par piemēru savu tēvu un ar to, kas viņam ir, apieties taupīgi „kā īsts tirgotājs". Princis rakstiski atbildēja: „Esmu klausījis tavam padomam. Pārdevu kādam autogramma vācējam tavu vēstuli par 25 mārciņām."

Kā ASV mazie ļaudis taisa politiku

SĪKTIRGOTĀJI UN AMATNIEKI TĒLO SŪTŅUS UN MINISTRUS

Kaut kur starp Sanfrancisko un Losandželosu — Asilomāras jūrmalā nesen pulcējās vairāki simti ierēdņu, amatnieku, skolotāju un sīktirgotāju un trīs dienas no vietas sprieda par Eiropas problēmām gluži tā, it kā ikviens no viņiem būtu ministrs vai vismaz sūtnis.

Dīvainās konferences dalībnieki bija kādas samērā jaunas Kalifornijas organizācijas „World Affairs Council" locekļi, kuŗus vairāk par savstarpējiem pagodinājumiem, dienesta pakāpēm un ordeņiem interesēja pasaules, īpaši Eiropas, problēmu noskaidrošana. Viņu pārliecība ir, ka demokratiskā valstī izšķirīgi lēmumi jāpieņem nevis politiķiem, bet mazajiem ļaudīm. Starp simtiem konferences dalībnieku bija tikai viens vienīgs klusētājs, kas nepārtraukti kaut ko piezīmēja. Šis cilvēks, kas izrādījās ārlietu ministrijas delegāts, bija mērojis 5000 km gaŗu ceļu no Vašingtonas līdz Kalifornijai ne tādēļ, lai konferences dalībniekiem noskaidrotu, ka ASV ārpolitika ir vienīgā pareizā, bet gluži otrādi — lai mazā cilvēka domas darītu zināmas galvaspilsētā un, varbūt, panāktu valsts politikas vai vismaz tās metožu uzlabošanu vispārības labā.

Pieminētā Kalifornijas organizācija ir viena no simtām, kādas ASV dibinātas ar visvisādiem nosaukumiem. Pašā Kalifornijā tās pastāv gandrīz vai ik ciemā un pakļautas centrālei Sanfrancisko. Līdzīgu organizāciju grupa pastāv arī ASV austrumos — Ohaio štatā. Viņu raksturīgā pazīme ir ārkārtīgā interese par ārpolitiskiem jautājumiem un milzīgs dalībnieku skaits visos 48 ASV štatos. Lielākās no šīm organizācijām, piem., „Foreign Policy Association" un „American Association for the United Nations", pazīstamas arī ārpus ASV.

Viņu intereses dalās vairākos virzienos — ir organizācijas, kam visvairāk rūp Klusā okeana piekrastes liktenis, citām ļoti svarīga tieši Dienvidamerikas politiskā nākotne, bet lielākai daļai vistuvākās ir Eiropas problēmas. Pats svarīgākais tomēr ir tas, ka šīs organizācijas aptveŗ gandrīz visus 145 miljonus ASV iedzīvotāju, un ja ASV savā laikā izšķirās par izolācionisma politikas atmešanu, tad tas lielā mērā ir šo daudzo grupu un organizāciju nopelns. Tūkstoši šādu politisku šūniņu patiesībā ir tie sīkie organismi, kuŗu ietekmē Vašingtona bieži vien nosaka savas ārpolitikas virzienu. Un kaut arī amerikāņi vēl savu prezidentu uz četriem gadiem un ieliek valsts politikas kuģa stūri viņa rokās, taču to Amerikas pilsoņu skaits, kas šo četru gadu starplaikā ir ar mieru atstāt politiku vienīgi politiķu rokās, kļūst arvien mazāks. Sīkie, neievērojamie ikdienas cilvēki arvien vairāk saslēdzas kopā, atrod ceļus interešu saskaņošanai un ar lielu dedzību seko pat tādām parādībām kā, piemēram, produkcijas celšanai Rūras ogļraktuvēs vai Francijas viedoklim reparāciju jautājumā. Zīmīgi, ka šīs grupas neaprobežojas tikai ar novērošanu un studijām vien, bet arvien vairāk gūst dzirdīgas ausis un uzņēmīgus prātus noteicēju ASV politiķu aprindās.

Asilomāras konferencei beidzoties, ārlietu ministrijas pārstāvis oficiāli pateicās par iespēju noklausīties tautas domas un aizveda uz Vašingtonu mazā amerikāņa uzskatus un vēlmes, — tās sīkās saknītes, uz kuŗām turas viss lielais ASV valsts organisma koks un tā ārpolitikas zarojumi.

S.

Mazinās komūnistu skaits ASV

Kopš kaŗa beigām komūnistu skaits ASV samazinājies par 25%, ziņo „St. Louis Post Dispatch". Partijas ietekme dienu no dienas samazinās ne vien arodbiedrībās, bet arī Vašingtonā. Komūnistu partijas biedru skaits dilst nevis tāpēc, ka valdība to apkaŗotu likumdošanas ceļā, bet gan — krasi mainoties amerikāņu sabiedriskajai domai. Šī tendence sevišķi izmanāma kopš 1945. g. vasaras, kad Staļins sadarbību ar rietumvalstīm apmainīja pret naidīgu propagandu. Smagāko sitienu komūnistu partija saņēma pēc tam, kad tās vadība sāka distancēties no daudziem amerikāņu intellektuāļiem, kas, nebūdami partijas biedri, tomēr nostājās par ciešāku sadarbību ar Padomju Savienību. Laikraksts konstatē, ka Maskavas tirannija šīs simpatijas tagad pilnīgi iznīcinājusi.

Sausums ir briesmīgāks nekā kaŗš

Eiropai draud daudzējādas briesmas, bet cilvēki vismazāk vērības veltījuši vienam draudam, kas varētu izvērsties bīstamāks par visiem citiem, pat bīstamāks par jaunu kaŗu. Šis drauds ir — lietus trūkums, kas jau radījis nopietnus sarežģījumus Spānijai un Šveicei. Šo valstu iedzīvotāji jau mācījušies atzīt, ka lietus trūkums dažos mēnešos var nodarīt saimniecībai vairāk posta nekā ienaidnieka bumbvedēju uzbrukumi veselā gada laikā.

Spānijā šogad tikpat kā nemaz nav snidzis. Rezultātā visi augsto kalnu ūdens rezervuāri gandrīz pilnīgi izžuvuši, un lielās spēkstacijas, visvairāk Katalonijā, vairs nespēj ražot elektrisko strāvu. Šis apstāklis samazinājis Spānijas rūpniecības ražotspējas daudz lielākā mērā nekā ārzemju kapitāla trūkums.

Pie tam šis nav pirmais katastrofālais sausums, ko Spānija piedzīvojusi pēdējā laikā. Jau 1945. g., kad šāda veida ziņas apēnoja ziņojumi no kaŗalaukiem, Spānija piedzīvoja vienu no visļaunākajiem sausuma periodiem savā vēsturē. Toreiz Madridē nelija veselu gadu. Pa dienu visi ūdensvadi bija slēgti, vakaros un naktīs nebija elektriskās strāvas.

Divus gadus vēlāk — 1947. g. — sausa kļuva Šveice. Pēc sešu mēnešu sausuma perioda bija stipri jāierobežo elektrības patēriņš, un no dzelzceļu sarakstiem svītroja 100 vilcienu dienā. Rūpniecības produkcija strauji samazinājās, un šveicieši jau gatavojās pārtraukt elektrības eksportu uz Italiju un Austriju, kad beidzot sākās ziemas lieti. Šogad Šveicē atkārtojās tas pats. Daudzas fabrikas, kas darbina mašīnas ar elektrību, jau slēgtas, un, ja drīzumā nesāksies lietus periods, draud pilnīgs klusums Šveices rūpniecībā. Līdzīgi apstākļi, kaut mazāk krasā veidā, jau vairāk gadus atkārtojušies arī Dienvidvācijā.

Zinātnieki domā, ka vairs nevar runāt par nejaušību, kaut arī vēl nevar noteikti pasacīt, kas īsti notiek. Daži domā, ka Eiropā sākas sauso gadu cikls. Ziņas par ilgiem laikiem liecina, ka lietus daudzums svārstās diezgan noteiktos 35 gadu ilgos periodos starp gadiem, kad līst ļoti daudz un līst ļoti maz. Bet izņēmuma gadījumos tomēr sausuma periodi bijuši arī ilgāki. Tā tas, piemēram, notika 18. g. s. sākumā, kas bija neparasti sauss. Laikā no 1701. līdz 1750. g. bija gan daži ļoti lietaini gadi, bet visumā tai laikā nolija mazāk nekā puse no parastajiem nokrišņiem. Priekš 200 gadiem šādi apstākļi bija gan ļoti nepatīkami, bet ne katastrofāli. Toreiz sausuma sekas bija dažu aku izsīkšana, dažu ūdens dzirnavu apstāšanās un zināms iztrūkums lauku ražās, kurpretim tagad ilgāks sausuma periods apdraudētu visas pasaules ļoti sarežģīto rūpniecības sistēmu. Ja plašos apgabalos ūdens trūkuma dēļ izbeigtos elektriskās strāvas piegāde, tad ne Maršala plāna dolari, ne aizdevumi nespētu glābt šos apgabalus no saimniecības chaosa.

Kā audzinās princi Čarlzu

Kad britu karalienei Viktorijai laulībā ar Koburgas princi Albertu piedzima dēls Eduards, kam kā troņmantiniekam piešķīra Velsas prinča titulu, tūdaļ sasauca valsts padomi, lai izlemtu viņa audzināšanu. Pēc troņmantinieces princeses Elizabetes dēla Čarlza piedzimšanas troņa padomi gan nesasauca, bet par mazā prinča audzināšanu un izglītību jau tagad domāts un spriests. Pēc britu satversmes visam, kas attiecas uz Lielbritanijas troņmantinieku, jādabū karaļa akcepts. Stāsta, ka Džordžs VI nekad nav iebildis pret savas meitas un znota priekšlikumiem, jo jaunais pāris lieliski saprototies ar karali.

Princese Elizabete nolēmusi savu dēlu audzināt tik vienkārši, cik vien iespējams, jo arī viņa pati un princese Margarete nekad netika lutināta. Tie laiki, kad prinču un princešu personas atradās visas dzīves centrā, jau sen pagājuši. Lai gan karalis vēlas, lai Čarlzs jau agrā jaunībā iepazīstas ar saviem nākamajiem pienākumiem un apzinās sava uzdevuma svarīgumu, tādas ceremonijas kā, piemēram, Ludviķa XVI laikā nav pat iedomājamas. Atceroties pašas bērnību, princese Elizabete vēlas arī savu dēlu paturēt ģimenes klēpī pēc iespējas ilgāk un neļaus viņam priekšlaicīgi iepazīties ar dzīvi ārpus pils mūriem.

Divas lietas Čarlzam jau agrā bērnībā būs jāmācās no sava tēva un mātes — reliģiozitāte un pieklājība, kas saistīta ar citu uzskatu un domu respektēšanu. Edinburgas hercogs, kas savas skolas gaitas sācis Sv. Kloda bērnu namā pie Parīzes un vēlāk beidzis pamatskolu Skotijā un Dortmutas kaŗa jūras akadēmiju, stingri iestājas par to, lai arī princi Čarlzu audzina demokratiskā garā. Princese Elizabete pilnīgi pievienojusies sava vīra uzskatiem. Viņai vēl prātā pašas bērnība, kad vecākiem bija lielas pūles atrast veidu, kā abas princeses varētu iepazīties ar citiem bērniem, jo viņas divas vien sēdēja klases istabā.

Nākamais svarīgākais jautājums ir, vai princi Čarlzu, sekojot britu karaļnama tradicijām, izglītot arī kādā ieroču šķirā. Ja par to izšķirsies, tad jau tagad nav šaubu, ka Čarlzs, tāpat kā viņa tēvs Edinburgas hercogs un karalis Džordžs VI, kļūs par jūrnieku. Bekinghemas pilī valda uzsakts, ka nekas tā nenorūda raksturu un neiemāca biedriskumu un disciplīnu, kā kaŗa jūrskola. Flotē prinči un citi dižciltīgie nav nekas sevišķs, un tiem nav nekādu priekšrocību. Netiks aizmirsts arī sports. Princim Čarlzam būs jāmācās jāt, peldēt un vingrot, jo arī viņa tēvs, Edingburgas hercogs ir liels fiziskās kultūras cienītājs.

Raibā pasaule

• 1949. gads ir neparasts kalendāra kuriozs, jo visas dienas, stundas, svētki un svinamās dienas, saules un mēness lēkšana un norietēšana uz mata ir tajā pašā laikā kā 1938. gadā. Speciālisti konstatējuši, ka šāda ievērojama sakrišana atkārtošoties atkal tikai pēc 50 000 gadiem. Kas zina, vai arī šīgada lielie pasaules notikumi nebūs līdzīgi kā 1938. g., kad jau skaidri bija manāmi gadu vēlāk sekojošās vētras vēstneši.

* Ar jauna veida vīru virtuves mākslas lietpratējos sevi ierakstījis ģenerālis Eizenhauers. Viras pagatavošanai pēc 750 vārdu gaŗas receptes vajadzīgas 3 dienas. Tās pamatsastāvs ir liellopu kauli un putnu spārni, ko kopā ar tomātiem vāra 8 stundas, buljonu nākamajā dienā nolej, vāra vēlreiz 3 stundas un tikai trešajā dienā ēd, papildinot ar zirņiem, pupiņām, kartupeļiem, kukurūzu, tomātiem un grūbām.

Jaunnedēl tiesās 11 amerikāņu komūnistus

Pēc pārtraukuma, kas ilga vairāk nekā pusotra mēneša, jaunnedēļ Ņujorkā sāksies prāva pret 11 prominentiem amerikāņu komūnistiem. Viņi apvainoti sazvērestības rīkošanā pret valdību un demokratijas graušanā, lai tās vietā nodibinātu totālitārismu. Komūnisti darīja visu iespējamo, lai prāvu novilcinātu. Trešdien Ņujorkā beidza izraudzīt zvērinātos piesēdētājus. Septiņām sievietēm un pieciem vīriešiem vajadzēs izšķirties, vai komūnisti vainīgi vai ne. Zvērināto priekšsēde būs kāda namamāte nēģeriete. Bez viņas piesēdētājos ir vēl divi nēģeri. No pieciem vīriešiem divi ir bezdarbnieki.

No Kanberas ziņo, ka Austrālijas ģenerālgubernātors ierosinājis prāvu arī pret austrāliešu komūnistu vadoni, kas, tāpat kā Torēzs un Toljati, uzaicinājis apsveikt sarkanarmiju, ja tā eventuāla kaŗa gadījumā iesoļotu.

Lomakins otrreiz neērtā situācijā

Bēdīgi slavenais padomju konsuls Lomakins, ko savā laikā Maskava atsauca no Ņujorkas un kuŗa vārds cieši saistīts ar Kosenkinu, tagad otrreiz nonācis visai neērtā situācijā. Pēc Savienoto Valstu atstāšanas viņš iecelts par padomju ārlietu ministrijas preses nodaļas vadītāju. Pirmajā pieņemšanā, ko Višinskis rīkoja par godu Ziemeļkorejas delegācijai, Lomakins atļāvās apgalvot, ka ASV valda visbriesmīgākā preses cenzūra. Kad šo ziņu saņēma Savienotās Valstis, lielās amerikāņu radio sabiedrības NSB direktors nosūtīja Lomakinam telegrammu uz Maskavu:

„Sakarā ar jūsu apgalvojumu, ka ASV valda ārkārtīga preses cenzūra, nododu jūsu rīcībā NBS radio sabiedrību, kas apvieno 500 raidītāju, lai jūs brīvi varētu izteikties, par ko vien vēlaties. Jūs varat, ja vēlaties, vēlreiz atkārtot savus apgalvojumus amerikāņu presei. Mēs ceram, ka jūs atbildēsit mums visdrīzākā laikā."

Pagaidām nav zināms, ko Lomakins atbildēs uz NSB direktora telegrammu. Katrā ziņā viņš atrodas visai neērtā situācijā. Pildot savus ģenerālkonsula pienākumus Ņujorkā, Lomakins varēja pārliecināties, ka tur iznāk arī komūnistu laikraksts „Daily Worker". Ja tam ir tikai 50.000 eksemplāru liela tirāža, tad vainīga, protams, nav vis amerikāņu cenzūra, bet lasītāju trūkums, kas noraida komūnisma idejas.

Pastiprināts padomju spiediens pret Irānu

VOLTERS LIPMANS PAR VIDĒJO AUSTRUMU PROBLĒMĀM

Padomju Savienība ievērojami pastiprinājusi savus propagandas uzbrukumus Irānai, — pēc AP ziņām. ārlietu ministram Ečesonam paskaidrojis Irānas vēstnieks ASV. Pēc sarunas ar ārlietu ministru vēstnieks pateicis žurnālistiem: „Situācija rada manai valstij lielas bažas." ASV ārlietu ministrija pēc tam oficiāli paskaidrojusi, ka ASV gatavojas nodot Irānai 52 armijas lidmašīnas. 45 no tiem ir „Thunderbolt" iznīcinātāji, kuŗus pašlaik Vācijā salabo, lai tad gaisa ceļā nogādātu uz Irānu.

Kamēr trūkst sīkāku ziņu par jaunu draudu izveidošanos Vidējos austrumos, ievērību pelna Voltera Lipmana raksts, kuŗā daudzinātais žurnālists apgalvo, ka „Atlantika paktam uz papēžiem min svarīgi notikumi un izšķiršanās Vidusjūras austrumdaļā un Vidējos austrumos". Neesot šaubu par to, ka šo apgabalu aizstāvēšana ir vitāli svarīga amerikāņiem un citām rietumvalstīm, bet vēl neesot skaidrs, vai vajadzētu iekļaut Turciju, Irānu, Izraelu un vēl citas arabu valstis kopīgā aizsardzības sistēmā angļu un amerikāņu stratēģiskā vadībā, tāpat kā tas darīts ar Islandi, Norvēģiju un Portugali.

Indijas ministru prezidents Nēru pagājušajā nedēļā publicējis paskaidrojumu, kas lielā mērā var ietekmēt plānus šai virzienā. Lielākās un iespaidīgākās Āzijas valsts ministru prezidents, kas tikko bija izlietojis kaŗaspēku, lai apspiestu komūnistu rīkoto dzelzceļnieku streiku, paziņoja, ka „Indija nepievienosies nevienam spēku nogrupējumam". Viņš vēl piebildis, ka „Indija atrodas centrālā pozicijā, un šai pasaules daļā nekas nevar notikt bez Indijas līdzdalības".

Lipmans uzsveŗ, ka Nēru vārdi nav ne pārspīlēti, ne lielīgi. Bez Indijas kaŗaspēka un bez Indijas apgādes Anglija jau iepriekšējā kaŗā nebūtu spējusi noturēt savas pozicijas Vidējos austrumos. Tāpēc esot pilnīgi skaidrs, ka arī tagad rietumvalstis nevarot sākt nekādus militāras organizēšanas darbus, nesazinoties ar Indiju un neievērojot tās intereses un iespaidu.

Tālāk Lipmans uzsveŗ, ka tāda pati nostāja kā Indijai esot arī Izraelai, kas dabiskā kārtā vēloties palikt neitrāla. Viņš domā, ka Izraela nekad nevarētu kļūt padomju satelīts tāpēc, ka tā ir jūras valsts, kas atrodas angļu un amerikāņu iespaida orbītā un sev nepieciešamos kapitālus var iegūt tikai no rietumiem. Tai pašā laikā tomēr Izraela nevarot arī kļūt Padomju Savienības ienaidniece, jo vienīgi no turienes un no Austrumeiropas tā varot gūt cilvēkus, kas tai nepieciešami zemes apsaimniekošanai.

Līdzīga vēlēšanās pastāvot arī visās arabu zemēs, kas nevar uzņemties jaunus slogus. Pēc Lipmaņa domām, amerikāņiem tāpēc vajadzētu piedāvāt šīm zemēm mieru un ne gatavošanos jaunam kaŗam. Svarīgākais uzdevums esot palīdzēt Vidējo austrumu valstīm izkļūt no saimnieciskās un sociālās atpalicības, jo pagaidām vienīgi divas no šī valstīm — Turciju un Izraelu —, kas abas nav arabu valstis, varot uzskatīt par modernām.

APŠAUBA ATOMBUMBAS IEDARBĪBAS SPĒKU

Ievērību pelna „New York Herald Tribune" ievadraksts par Karaību jūras lielajos manevros gūto pieredzi ar atombumbu cīņā pret kaŗa kuģiem. Kā jau zinots, šais manevros no lidmašīnām nometa „atombumbu" uz kaŗa kuģu formāciju, bet noskaidrojās, ka „postījumi" ir visai niecīgi. Izplētnis, kas attēloja atombumbu, nokrita tik tālu aiz lidmašīnu bazes kuģa „Franklin D. Roosevelt", ka bumbas sprādziens īstas kaujas apstākļos vislabākā gadījumā būtu kuģi tikai uz īsu laiku izsitis no ierindas. Postījumus būtu nodarījis vienīgi gaisa trieciena vilnis, kamēr ūdens spiediens, ko uzskata par bīstamāko, kuģus nemaz nebūtu skāris.

„New York Herald Tribune" pēc visu manevru materiālu rūpīgas izstudēšanas norāda, ka manevru pieredze gan jāuzņem diezgan piesardzīgi, jo īstās kaujās vienmēr pierādās manevros neievēroti blakus apstākļi; pieredze Karaību jūrā tomēr liecinot, ka arī ar atombumbu atkārtojas tas pats, kas jau neskaitāmas reizes militārā vēsturē pierādījies ar citiem jaunizgudrotiem ieročiem — praksē tie nav tik bīstami, cik teorijā.

Jau agrāk esot norādīts, ka uz Nagasaki nomestās atombumbas iedarbība būtu bijusi nesalīdzināmi spēcīgāka, ja bumba nebūtu kritusi vairākas jūdzes no tās vietas, kur tai vajadzēja krist. Atombumba ir neredzēti spēcīgs un briesmīgs ierocis, bet arī tas jānomet īstā vietā, un joprojām neesot atrisināts jautājums, kā to precīzi izdarīt. Ievērojot apstākli, ka līdz ar nomešanas metožu uzlabošanu var uzlabot arī aizsardzības metodes, jāatzīstot, ka atombumba vēl nebūt nav „absolūts ierocis". Laikraksts pat iebilst, ka pēc manevriem rodoties pārdomas, vai atombumba šodien nav apmēram tāds pat ierocis kā Gēringa gaisa spēki 1938. gadā. Toreiz visa pasaule zināja, ka Gēringa rīcībā ir spēcīga aviācija, un visi no tās baidījās. Šo baiļu dēļ rietumvalstis piekāpās gan Minchenes konferencē, gan citos gadījumos, bet, kad beidzot sākās kaŗš, Gēringa aviācija nebija spējīga uzvarēt.

Tagad par atombumbu esot jāsaka tas pats — tā esot ārkārtīgi spēcīgs iebiedēšanas līdzeklis, bet, iekām būs pierādījusies tās vērtība praktiskā lietošanā, vēl nevarot spriest par to, kas notiktu, ja tiešām ar tās palīdzību gribētu uzvaret kaŗā. Esot gan pilnīgi skaidrs, ka ar atombumbu varētu nokaut desmitiem un simtiem tūkstošu cilvēku, bet būtu pāragri apgalvot, ka tā tiešām spētu sagraut ienaidnieka armijas vai pat viņa rūpniecības potenciālu. Esot skaidrs, ka lielu daļu no atombumbām nāktos zaudēt ienaidnieka aizsardzības sistēmas dēļ un tamdēļ, ka tās neķertu mērķi. Pārējām būtu baigs iespaids, bet vēl nevarot apgalvot, ka šis iespaids būtu izšķirējs.

Vai ASV iestājies par kaŗaspēka atvilkšanu

(Turpinājums no 1. lpp.)

solīni, apspriedies agrākais Vācijas vēstnieks Maskavā Nadolnijs ar Rietumvācijas politiķiem. Nadolniju rietumos uzskata par tuvu stāvošu padomju okupācijas varai, tā kā viņa priekšlikumi varētu būt tieši vai netieši ierosināti Karlshorstā. Vašingtonā informētas aprindas šo apspriedi uzskata par kādu jaunu padomju manevru. Berlīnē jau kopš dažām dienām runā, ka Nadolnijs atvedis uz Godesbergu padomju okupācijas varas politiskā padomnieka Semjonova plānu, kas paredz, ka Vācijā paliktu tikai krievu un amerikāņu kaŗaspēks, kamēr angļiem un frančiem būtu jāaiziet. Berlīnē tad varētu ievest vienveidīgu valūtu un dibināt Vācijas centrālo valdību kas darbotos visu četru okupācijas varu aizsardzībā.

Nadolnija apspriedes ar Rietumvācijas vadītājiem politiķiem, kuŗās piedalījās arī virsdirektors Pinders, prof. Erhards, agrākais Vācijas vēstnieks Vašingtonā fon Pritvics, bankas direktors Abs un rakstniece Beimera, radījušas lielu neapmierinātību vācu arodbiedrību aprindās. Lai gan prof. Erhards preses pārstāvjiem paskaidrojis, ka sarunas bijušas pilnīgi privāta rakstura, nekas neliecina, ka Nadolnijs savu aktīvitāti būtu ierobežojis. Saņemta informācija, ka viņš saticies arī ar ģenerāļa Kēniga politisko padomnieku vēstnieku Fransuā Ponsē, lai izlūgtos atļauju Zāras apgabala apmeklēšanai. Aprīļa sākumā Nadolnijs esot paredzējis jaunu vācu politiķu apspriedi Kēnigšteinā.

Pašā Berlīnē pa to laiku notiek priekšdarbi, lai rietumu sektoros par vienīgo maksāšanas līdzekli noteiktu rietumu marku. ASV, Lielbritanija un Francija publicējusi kopīgu paskaidrojumu, ka Apvienoto Nāciju ieceltās neitrālo valstu komisijas darbs Padomju Savienības noraidīgās izturēšanās dēļ bijis nesekmīgs, kāpēc rietumu sabiedrotie izšķīrušies savos sektoros vairs neatļaut austrumu markas apgrozību. Informētās aprindas izsakās, ka rietumu markas noteikšana par vienīgo maksāšanas līdzekli varētu notikt līdz svētdienai, kad iestājas jaunais apgādes periods. Rietumu sektoros līdz šim derīgas bija abas markas, kamēr krievi rietumu marku neatzina jau kopš laba laika. Berlīnes prese ziņo, ka padomju okupācijas iestādes uz speciālu apspriedi Karlshorstā uzaicinājušas vadītājus vācu saimnieciskos darbiniekus. Informētas aprindas domā, ka tur spriedīs par pretsoļiem gaidāmajai sabiedroto rīcībai.

Ar ceturtdienu amerikāņu un britu joslā vairs nav derīgas arī Austrumvācijā pirktās dzelzceļa biļetes. Tām personām, kas vēlas izmantot Rietumvācijas dzelzceļus, jāpērk jauna biļete un jāmaksā vācu markās. Rietumu sabiedrotie no jauna pieprasījuši Padomju Savienībai paskaidrojumu par vācu gūstekņiem. Otrdien Maskavā iesniegtas trīs notas, kuŗās norādīts, ka krievi jau sešreiz lauzuši vienošanās un solījumus atbrīvot vācu gūstekņus.

Atlantika pakts

(Turpinājums no 1. lpp.)

allaž bijušas komūnistu cietokšņi. Dženovā streiko visi ostas strādnieki.

Atlantika pakta satura paziņošana pastiprinājusi drošības sajūtu visā Rietumeiropā. Londonā, Parīzē, Vīnē un it īpaši Rietumvācijā laikraksti paktu apsveic kā lielāko sasniegumu miera nodrošināšanai. It īpaši Rietumvācijā un Austrijā komentātori izteic gandarījumu, ka faktiski arī abas okupētās zemes jau iekļautas drošības sistēmā, paredzot, ka uzbrukums pret pakta parakstītāju valstu okupācijas kaŗaspēkiem Rietumvācijā un Austrijā ir pietiekams iedarbināšanai vareno militārsavienību pret eventuālo uzbrucēju. No pakta parakstītājām valstīm okupācijas kaŗaspēki Vācijā atrodas nevien ASV, Anglijai un Francijai, bet arī Dānijai, Norvēģijai un Beļģijai.

No Maskavas pagaidām nekādu komentāru nav. UN aprindās tomēr jau paredz, ka Padomju Savienība pieprasīs Apvienoto Nāciju pilnsapulcē, kas sāksies 5. aprilī Ņujorkā, debates par Atlantika paktu.

Trumens saka

(Turpinājums no 1. lpp.)

rodas jaunas kaŗaspēka daļas, paiet 1 līdz 2 dienas, jo partizāni mīnē arī ceļus, saspridzina tiltus un viņu vienības pašas izklīst, noslēpjot ieročus un pārvēršoties par vienkāršiem zemniekiem vai klaidoņiem. Lidmašīnas pret nemierniekiem valdība var lietot tikai ļoti ierobežoti, jo cīņas lielo tiesu notiek ciemos, un valdība nevēlas iznīcināt visuma lojālo grieķu zemnieku un amatnieku mājokļus ar bumbu un ložmetēju uguni.

Tāpēc var paredzēt, ka cīņas Grieķijā turpināsies ar lielu neatlaidību un kaut arī ASV un Lielbritanija dara visu, lai pēc iespējas drīz apdzēstu komūnistisko zemdegu klasisko varoņu zemē, gar Albānijas, Bulgārijas un Dienvidslavijas robežu turpināsies ciemu degšana un sains izliešana.

HAMBURGAS POLICIJA MEKLĒ „DRUPU SLEPKAVU"

Nepilnās trīs janvāra nedēļās līdz šim nenotverts ļaundaris Hamburgā nogalinājis 32 sievietes. Nelaimīgās parasti atrastas kailas kādā no pilsētas drupu rajonu ielām ar smalku, bet stipru stieples cilpu ap kaklu. Visas nogalinātās ir jaunas sievietes spēka gados. Policija atrodas grūta uzdevuma priekšā.

Tuvākus norādījumus par slepkavu policija ieguva 22. janvāŗa naktī, kad Hamburgas „drupu spoku" iepazina Hildegarde Petersa, kas vienīgā izkļuvusi no ļaundaŗa rokām sveika un vesela. Viņa aizgājusi uz kamermūzikas vakaru un tur iepazinusies ar kādu kungu, kas stādījies priekšā par Egonu Baueru, amizējies un vispār mācējis apieties ar dāmām. Viņš bijis slaiks, ar raga acenēm un melniem, celiņā šķirtiem matiem. Mutē vizējuši trīs zelta zobi. Ģērbies viņš bijis pēc pēdējās modes.

Bauera kungs, uzzinājis, ka Petersa dzīvo drupu rajonā, vēlējies viņu pavadīt mājup un smiedamies teicis, ka nevarot zināt, kur drupu slepkava uzglūnot. Petersa atteikusies no laipnā piedāvājuma, taču Bauers viņu beidzot pārliecinājis. Ejot viņa nevarējusi atbrīvoties no nepatīkamas sajūtas, tomēr bijusi priecīga, ka tuvumā atrodas vīrietis, jo viņa bijusi greznojusies rotas lietām. Bauers uzvedies pieklājīgi un tikai vietās, kur akmens nobrukumi aizsprostojuši ielu, saņēmis jaunavu pie pleciem un palīdzējis izvairīties no šķēršļiem. Viņš zinājis taciņas šķērsām pāri gruvešiem no vienas ielas uz otru, kas gan bijušas neapgaismotas, toties stipri saīsinājušas ceļu.

Jo tālāk viņi gājuši, jo Hildegardes Petersas pavadonis kļuvis jautrāks, bet viņa nav varējusi pārvarēt dīvaino izjūtu, kas pārvērtusies bailēs. Kad viņi gājuši garām policijas iecirknim, kas vientuļš atrodas drupu vidū, Petersa teikusi, ka viņai jāieiet piezvanīt pa tālruni. Bauers mēģinājis viņu aiz rokas aizturēt, bet viņa izrāvusies ar sparu un metusies durvīs.

Dežūrējošam policistam viņa lūgusi pavadīt to līdz mājām. Policists atbildējis, ka tas neietilpstot viņa uzdevumos, bet kļuvis uzmanīgs, kad Petersa pieminējusi rotas lietas, un jautājis, vai viņai vispār tās vēl esot. Petersa to apstiprinājusi un pierādījumam atplētusi mēteli. Policists paskatījies un tad atlēcis atpakaļ. Ap meitenes kaklu spīguļojusi slepkavas aplikta, bet vēl nesavilkta stieples cilpa.

Protams, Egons Bauers uz ielas vairs nebijis atrodams. Hildegarde Petersa tagad ir stingrā policijas uzraudzībā, jo pieņem, ka ļaundaris par katru cenu mēģinās viņu nogalināt, jo viņa ir vienīgais cilvēks, kas zina, kāds izskatās Hamburgas „drupu slepkava".

Amerikāņu zinātnieki izpētījuši, ka koreāniešiem jau 50 gadus pirms Gūtenberga bībeles iespiešanas izdevies atrast pārvietojamus burtus un ar tiem izdarīt iespiešanu.

Sekojiet mūsu sludinājumiem!

„Austrālija ir veselīga zeme ar labu klimatu un augstu dzīves līmeni. Tā ir balto cilvēku zeme — 90% iedzīvotāju cēlušies no eiropiešiem."

Lasiet ilustrēto A. Ceichnera brošūru Austrālija

un jūs būsit informēts par visu, kas jums jāzina, izceļojot uz šo zemi.

Brošūras cena Vācijā 1.50 DM. Pieprasiet nometņu grāmatnīcās vai tieši „Latvijas" apgādam, Günzburg/Do., Dominikus-Zimmermannstrasse 2.

Pasūtinājumi ārzemēs izdarāmi pie „Latvijas" pārstāvjiem, Cenas: Anglijā 2/3 šil.; Austrālijā 2/10 šil.; ASV, Kanādā uc. Amerikas zemēs 0.45 dol.; Holandē 1 fl.; Zviedrijā 1.50 kr.; Dānijā 2 kr.; Beļģijā 45 fr. un Francijā 90 fr.

DAŽOS VĀRDOS

Par demarkācijas līniju Jeruzalemē vienojušies žīdu un transjordāniešu pārstāvji Rodosas salā.

Prāva par spiegošanu pret diviem amerikāņu kareivjiem sāksies Prāgā tuvākā nākotnē. Abus kareivjus čechu policija aizturēja jau pag. gada 9. decembrī. Amerikāņu iestāžu mēģinājumi panākt viņu atbrīvošanu izrādījušies nesekmīga.

Kapitālistiskās sistēmas dēļ ASV ārkārtīgi pieaudzis gara slimnieku skaits, apgalvo padomju veselības ministra vietnieks Šabanovs. Padomju Savienībā turpretim šādu slimnieku tikpat kā neesot.

5000 litru asiņu kaŗa gadījumam grib savākt un uzglabāt Norvēģijā. Asiņu glabātuvi ierīkos zem kādas klints Stavangeras apkārtnē, jo no turienes tās visērtāk pa gaisa ceļu varētu izsūtīt pa visu Norvēģiju.

Bolīvijas pārstāvis pie UN iesniedzis Trigvem Lī oficiālu pieprasījumu uzņemt Apvienoto Nāciju aprīļa sesijas darba kārtībā kardināļa Mincenti lietu.

Žīdu organizāciju pārstāvju apspriedes notikušas Heidelbergā. Darba kārtībā bija izceļošanas jautājums. Kāds amerikāņu okupācijas iestāžu pārstāvis paskaidrojis, ka jau tuvākā nākotnē visi žīdi varēs atstāt Vāciju.

Iekļaut Heidelbergu franču joslā ierosinājusi Francija, saskaņā ar projektu, pēc kuŗa franču pārvaldīšanā būtu jānāk visai Bādenei, bet amerikāņi par to dabūtu visu Virtembergu.

Vācu marka kļūs par internacionālu maksāšanas līdzekli jau nākamajos mēnešos, intervijā paskaidrojis ģenerālis Klejs. Markas vērtība neatlaidīgi aug, un kurss turpina celties.

Abdelkrims, nesamierināmais rifkabiļu vadonis, uzrakstījis memuārus par savām cīņām pret frančiem un spāņiem Marokā un manuskriptu pārdevis kādam amerikāņu apgādam. Grāmata parādīsies arabu, franču, angļu un spāņu valodā. Abdelkrims ar to cer iegūt līdzekļus kampaņai pret abām koloniju valstīm.

Vācu virējus, stenografistes un apkalpotājas šogad nodarbinās amerikāņu armijas manevros, lai aizstātu kaŗavīrus un ļautu tiem piedalīties militāros vingrinājumos.

Pa telefonu savas meitas nošaušanu dzirdējusi kāda māte Holivudā. Znots viņai piezvanījis no Ņujorkas un pateicis, ka viņa sieva to pievīļ. Tad telefona klausulē atskanēja trīs šāvieni: beigta bija sieva, vīrs un sievas draugs.

KONNERSREITAS TERĒZE IZCEĻO UZ ŠVEICI

Neraugoties uz to, ka klasiskā emigrantu, sporta un viesnīcu zeme Šveice kaŗā nemaz nav cietusi un, kā vienmēr, atplestām rokām gaida ārzemju viesus valsts kases pildīšanai, saimnieciskās aprindās tomēr valda bažas par starptautiskās satiksmes apsīkšanu. Kā zināms — Konnersreitas brīnumdarītāja Terēze Neimane, par kuŗu daudz lasīts arī latviešu trimdas laikrakstos, nevarēja atkauties no apmeklētājiem. Tagad viņa saņēmusi atļauju no Bavārijas iecelot Šveicē. Ja Konnersreitas Terēze arī turpmāk pievilks tikpat daudz apmeklētāju, tad, droši vien, neapmierinātas nebūs arī Šveices tūrisma iestādes.

ANGĻI ĒDĪS TIKAI PUSMĀRCIŅU GAĻAS NEDĒĻĀ

Ceturtdien Londonā oficiāli paziņots, ka ar 27. martu katrs anglis nedēļā varēs iegādāties svaigu gaļu tikai par 10 pensiem, pie kam 2 pensi jāizdod par gaļas konserviem. Jaunais rīkojums nozīmē, ka britu salu iedzīvotājs nedēļā saņems nepilnu pusmārciņu svaigas gaļas

Ar pieri sienā

Komponists Stravinskis, atgriezdamies no turnejas pa Šveici, bija spiests uzrādīt muitas kontrolei savu bagāžu, kuŗā atradās arī kāda glezna. Ierēdnis brīdi pagrozīja to rokās, pacēla pret gaismu, pakasīja ar nagu un nolika pie malas. „To jūs nevarat ņemt līdz," viņš bargi sacīja, „tas ir ļoti aizdomīgs slepens plāns."

„Jūs maldāties," pietvīka Stravinskis, „tā ir mana ģīmetne, ko gleznojis Pikaso."

*

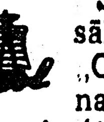

San Francisko piekrastē sāka degt luksa jachta „Caroline", kuŗas dzēšanai nosūtīja ugunsdzēsēju kuģi. Tas degošo jachtu apšļāca ar tik daudz ūdens, ka tā dažās minūtēs bija apdzēsta un — nogrimusi.

*

„Speciāla kamera birģermeistaram", rakstīts uz kādām smagi apkaltām durvīm Ichtershauzenas apriņķa cietumā. Kāds priekšraksts nosaka, ka šajā kamerā bez pilsētas vecākā var ieslodzīt vēl tikai augstākus policijas un pārvaldes ierēdņus.

*

Divi austrāliešu gaŗgabalu peldētāji, kas pēdējā jūdzē sacentās par uzvaru peldējumā gar Sidneju, piepeši metās krastā, kad atklāja, ka viņu vissīvākais konkurents nav vis trešais peldētājs, bet haizivs.

VIŅI AIZGĀJA BEZ SLAVAS . . . (7)

VIENA STUNDA PĒRL HARBORAS

VOLFGANGA DĀRZIŅA RAKSTU SERIJA PAR LIELO JŪRAS MILZEŅU BOJĀ EJU OTRĀ PASAULES KARĀ

Japāņi saprata, ka 1941. gads viņu rokās ielicis izdevību, kāda varbūt nekad vairs neatkārtosies. Padomju Savienība, smagi asiņodama, izmisīgi pūlējās atvairīt Hitlera divīzijas, Anglija bija piespiesta pie sienas, Holandes Indija kapitulējusi. Beidzot japāņu rīcībā bija tas, ko diplomāti mēdz saukt par „brīvām rokām". Amerikāņiem bija skaidrs, ka japāņi tās klēpī neturēs, bet darīs visu, lai tiktu par Pacifika valdniekiem. Karš ar „Uzlēcošās saules zemi" bija neizbēgams, jo amerikāņi bija pēdējais šķērslis japāņu ceļā uz šo troni.

Amerikāņi bija lēsuši pareizi. Viņi nebija paredzējuši vienīgi Japānas pirmo šaha vilcienu. Tas bija tikpat negaidīts, cik nekorrekts, un tas varēja maksāt amerikāņiem gandrīz visu karu. Tā bija Pērl Harbora.

Visa šī lieta ilga tikai vienu stundu. Kādā skaistā 7. decembra rītā virs Pērl Harboras, Havaju salās, kur stacionēta gandrīz visa amerikāņu Klusā okeana flote, gaisā pēkšņi pamirdz spoži, sidraboti putni. Tās ir japāņu lidmašīnas. Amerikāņi ir izbrīnījušies un pārsteigti. Japāņu lidmašīnas? Šeit, Klusā okeana vidū? Kur līdz tuvākai japāņu bazei ir tūkstošiem kilometru? Tas ir aizdomīgi. Taču amerikāņi ir audzināti „fair play" garā, un viņi gluži vienkārši nevar pielaist domu, ka japāņiem varētu būt kaut kas aiz ādas. Viņi mazdrusciņ vilcinās, un tas ir tas, kas japāņiem vajadzīgs.

Tāpat kā Hitlers, arī mikado nav gribējis atteikties no priekšrocībām, kādas dod nepieteikts karš, un viņa aplēse ir lieliska un ciniska: ar vienu sitienu tikt galā ar amerikāņu floti. Un tamdēļ japāņu lidmašīnas apmet gaisā informācijas loku, precīzi notēmē un bez kādām ceremonijām nomet savu bumbu kravu.

Vienā mirklī visa Pērl Harbora ietinusies milzīgā dūmu un liesmu mutulī, un amerikāņiem kļūst skaidrs, ka lielais japāņu „debesu dēls" patiesībā ir tikai pirāts. Japāņu lidmašīnu ir vairāk nekā simts. Tās nāk vienā viļņī pēc otra; amerikāņu zenitartilērija šauj cik jaudas, taču, kad beidzot ir iedarbināta visa aizsardzības sistēma, ir jau par vēlu. Japāņi savu padarījuši: aerodroms ir noslaucīts, un ostas rajons ir viens vienīgs dūmu un liesmu mutulis.

Šinī vienā stundā amerikāņu flote zaudējusi vairāk nekā visā pirmajā pasaules karā. Smagi bojāti vairāki kreiseri, nogremdēti vairāki iznīcinātāji, bet — kas visļaunākais — ķerti arī visi astoņi kaujas kuģi, kas uzbrukuma laikā atradušies ostā. Vairāk nekā 3000 jūrnieku gājuši bojā, un 1000 no tiem pazuduši bez vēsts.

Japāņu zaudējumi salīdzinot ir gluži niecīgi: tikai 105 bumbvedēji, — visi, kas akcijā piedalījušies. Tas gan liekas necilvēcīgi, bet japāņu bumbvedējiem pietika benzīna tikai līdz mērķim, un pēc uzbrukuma lidotājiem atlikušas vairs tikai dažas minūtes. Turklāt neviena lidmašīna nedrīkst nokrist uz salas. Japāņu bumbvedēju drupu attēli nedrīkst rotāt amerikāņu žurnālu lappuses, un tāpēc lidotājiem dots mājiens nolaisties . . . jūrā. Tie ir slavenie japāņu „pašnāvnieki", un tie ir akli fanātiķi. Ar saviem pēdējiem benzīna pilieniem viņi aziātiskā niknumā vēl uzbrūk zvejniekiem jūrā, apšauj ļaudis Honolulu ielās un tad viens pēc otra nozūd, lai kaut kur jūrā nogrimtu. Akcija pabeigta, — gluži tā, kā tas programmā bija paredzēts. Lidmašīnas savu padarījušas, un japāņu bazes kuģi kaut kur Klusajā okeanā ar pilnu tvaiku dodas mājup.

Un tomēr . . . par spīti japāņu trieciena panākumiem, nevērojot gaviles Tokio vai Nagasakī, kaut kas japāņiem tomēr nav izdevies. Jo, savā ziņā amerikāņiem bijusi pat laime. Japāņiem nav izdevies nogremdēt, nedz bojāt nevienu tonnu no amerikāņu jaunās, modernās flotes kodola. Liktenis bija gribējis, lai pieci vēl atlikušie Klusā okeana flotes kaujas kuģi, to vidū abi nupat kā ūdenī ielaistie milzeņi, 35.000 t lielie „North Carolina" un „Washington" un četri lidmašīnu bazes kuģi tai laikā atrastos jūrā, manevros. Tos nav skārusi neviena bumba, un tas nozīmē, ka Pērl Harboras akcija gan ir smags sitiens, kas liek amerikāņiem sagrīļoties, bet tas nav viņus noguldījis uz dēļiem. Sevišķi sveikā palikušie bazes kuģi pašreiz ir svarīgāki par visu. Tie nav pat ar zeltu atsveŗami, jo amerikāņi zina, ka no japāņu puses tagad nāks sitieni, viens negaidītāks par otru.

Amerikāņi nav maldījušies. Nākamais sitiens nāk jau četras dienas vēlāk, un tas ķeŗ abus angļu lepnākos kuģus, paša admirāļa Filipa flagkuģi „Prince of Wales" un kaujas kuģi „Repulse". Abi milzeņi jau vairākas dienas atrodas jūrā: tiem uzdots sargāt angļu Tālo austrumu atslēgu Singapuru pret eventuālām desanta briesmām. Taču nekas nav manāms. Tā vien liekas, ka visā Dienvidķīnas jūrā nav neviena japāņu kuģa. Bet angļi nemaz nenojauž, ka viņi jau kopš laba laika ir atklāti un ka japāņi drudžaini gatavojas. Un tad tas sākas.

12. decembra rītā pēkšņi parādās japāņu lidmašīnas. Situācija ir skaidra: kaut kur apkārtnē japāņi paguvuši savilkt vairākus bazes kuģus, un viņu lidmašīnas, nokārušās bumbām un torpēdām, tagad uzmācas angļiem. Japāņi uzbrūk lielās formācijās, un izvairīties no viņu bumbu krusas nav iespējams. Jau drīz vien kāda bumba sašķaida „Repulse" katapultas ierīci un kāda cita izplēš robu labajos sānos. Taču šie trāpījumi vēl nav bīstami, un „Repulse" nadzīgi cīnās tālāk.

Toties daudz sliktāk klājies otram cīņas biedram. Kāda torpēda liktenīgā kārtā sabojājusi „Prince of Wales" stūres mechanismu. Ļaunāks par to ir vienīgi trāpījums municijas kamerās. Tas nozīmē, ka kaujas kuģa liktenis faktiski ir apzīmogots jau tagad, cīņas pirmajā stundā. Kā apburts tas visu laiku brauc milzīgā aplī un sīvi un nikni atšaudās; manevrēt tas vairs nespēj. „Repulse" pagaidām cīnās kā velns un manevrējot dejo kā balerīna. „Repulse" ir nogāzis septiņas japāņu lidmašīnas un izvairījies no 19 torpēdām! Tas ir apbrīnojami, pat fenomenāli, bet . . . tas tomēr nekā vairs nevar grozīt.

Japāņi nāk arvien no jauna, viens vilnis pēc otra, un beidzot arī „Repulse" ir smagi ķerts. Abi kuģi vēl cīnās ar izmisuma sparu, taču cerību vairs nav. Briesmīgās torpēdu serijas beidzot salauž kuģu pēdējo pretestību. Angļu jūrnieki, laivās sakāpuši, mēmi noraugās, kā lēnām nogrimst viņu lepnais, skaistais „Prince of Wales". Augšā, izārdīto virsbūvju režģos, vēl stāv kāds vīrs, un viņa seja ir svinīga un stinga. Tas ir „Prince of Wales" kapteinis Līčs (Leach). Viņš pamāj ar roku un atvadoties sauc: „Labu laimi, zēni! Lai Dievs stāv jums klāt!" Tad viņš nogrimst kopā ar savu kuģi.

Noskaņojums Londonā un Vašingtonā ir drūms: 10 kaujas kuģu nepilnā nedēļā! Tā taču ir katastrofa! — Noskaņojums Tokio ir sajūsmas pilns. Četru dienu laikā jau otra uzvara! Jaunā jūras kara sistēma spoži attaisnojusies. Japāņi ir pārliecināti, ka atradusi uzbrukuma sistēmu, pret kuru nespēj pastāvēt neviens kuģis. Tā ir viņu slavenā formācija „33". Trīsdesmit trīs lidmašīnas, no kurām 12 ir horizontālā lidojuma bumbvedēji, 12 pikējošās un 9 torpēdlidmašīnas. „Repulse" un „Prince of Vales" ir pirmie šīs sistēmas upuri, un viņiem seko bezgala daudz citu. Kā pēc burvja mājiena atdzīvojies viss Klusais okeans, un visur ir japāņi, tikai japāņi. Viņi nostiprinās Maršala, Džilberta un Karolinu salās, viņi izceļas malā Sumatrā; japāņi izmet angļus no Malaja pussalas un Singapuras, padzen amerikāņus no Filipinām. Viņi iespiežas Jaungvinejā, bombardē Austrāliju, gremdē kuģus. Amerikāņu, angļu, holandiešu un austrāliešu kopējā flote kūst kā sniegs saulē. Japāņu uzbrukumi notiek visur, un tie ir kā vardes lēcieni: no salas uz salu. Arvien mazāka kļūst amerikāņu pārvaldītā teritorija; angļiem un holandiešiem tādas nemaz vairs nav. Beidzot Klusajā okeanā atlikuši vairs tikai pāris atbalsta punktu: daļa Jaungvinejas Ziemeļaustrālijas pievārtē, tad vēl Midveja un Havaju salas pašā okeana vidū. Tas ir viss; ja arī tās zūd, tad šādas katastrofas sekas pagaidām pat grūti novērtēt.

Taču laime ir amerikāņu pusē. Kad japāņi pret šīm pēdējām amerikāņu bazēm sūta savu gandrīz 100 kuģu lielo desanta armādu, ASV bazes kuģu lidotāji izdara šķietami neiespējamo: nolaiž dibenā četrus japāņu bazes kuģus. Tas ir kā brīnums, bet tomēr patiesība. Amerikāņi atspēlējušies par Pērl Harboru, dzīvi palikušie atriebuši kritušos. Tiesa, daudziem amerikāņu lidotājiem šī cīņa bijusi pēdējā, un viens bazes kuģis pat nesagaida atpakaļ nevienu vienīgu savu lidaparātu. Taču Midveja ir glābta. Palikusi bez lidmašīnu apsardzības, visa milzīgā japāņu armāda pagriežas un pilnā jaudā dodas atpakaļ. Tas ir 1942. g. jūnija sākumā. Nu amerikāņiem izdevies pārvarēt kritiskāko punktu visā karā un sākas atveseļošanās.

Nākamajā numurā lasiet:

LIKTENĪGIE DATUMI

Kanādā orģanizējas baltiešu basketbola vienība

VĒSTULE LATVIJAI NO HAMILTONAS

Pagājis jau pusgads Kanādā un agad jādod arī sporta draugiem kāda ziņa. Nu, un ko gan lai es citu rakstītu, kā tikai par sportu. Diemžēl, man nav bijis pieejams neviens cits sporta veids kā tikai tik mīļais basketbols. Strādāju visu laiku nakts maiņā, ka nācās spēlēt bez treniņiem. Lietuvieši laikam ir uzņēmīgāki par mums un nodibināja Hamiltonā savu sporta klubu. Tagad arī mani dēvē par lietuvieti, jo kanādiešiem nevar un nevar iestāstīt, ka latvietis un lietuvietis nav viens un tas pats.

Lietuviešu spēlētāju vidū nav pazīstamu vārdu, kādēļ arī nekādus lielus panākumus negaidām. Mūsu 200 tūkstošu pilsētā ir 36 basketbola veinības, sadalītas vairākās grupās. Pašreiz ir beigusies grupu meistarība un savā starpā sāk sacensties 1. v. ieguvēji, lai noskaidrotu pilsētas meistarvienību, kas tālāk spēkosies ar citu pilsētu labākajām komandām Ontario meistarnosaukumu izcīņā. Maija sākumā sacentīsies apgabalu uzvarētāji, lai noskaidrotu 48/49. gada Kanādas labākās vienības godu. Hamiltona nav nekāds stiprais cietoksnis un uz tālākiem panākumiem nevar cerēt. Gribētos teikt, ka labākās komandas spēlē ļoti skaistu basketbolu, un jāatzīstas, mūsu „Rīgai„ „Kursai", „Daugaviešiem" un tāpat vircburgiešiem klātos diezgan grūti. Katrā ziņā neesmu ar noskatīšanos vien mierā. Gribu noteikti redzēt īsto spēju samērus. Ceru, ka varēšu realizēt savus plānus un noorganizēt Kanādas baltiešu turneju. Praktiski tā būtu tikai latviešu-lietuviešu sastādītā. Ar tādiem spēkiem kā Daulinas, Bogdanas, Mickevičius, Richteri un Poltraku vienībai vajadzētu būt pietiekami stiprai, lai godam reprezentētu mūsu basketbolu. Varbūt tas ir par daudz liels risks, bet esmu ievadījis sarunas spēlei ar Kanādas olimpisko izlasi Montreālā. Katrā ziņā par to vēl rakstīšu.

Vēl mazliet par mūsu vienībām. Savā grupā palikām 4. vietā, kaut pirmās vietas ieguvējam reiz zaudējām tikai pagarinājumā, bet otrā riņķī ar 3 p.

Par savu spēli pats neesmu apmierināts, kaut gan viens otrs mani dēvē par pilsētas labāko spēlētāju. Bumbu grozā dabūt varu vēl it labi, un bija patīkami lasīt laikrakstos, ka esmu pilsētas „grozu karalis". Pašreiz ar 125 iegūtiem punktiem esmu vadībā.

Vairāki klubi mani aicinājuši parakstīties nākošai sezonai, bet es, protams, neiekritu, jo mans sapnis ir — spēcīga latviešu basketbola vienība Kanādā. Ceru, ka līdz rudenim viens otrs atbrauks še pāri.

Dažus vārdus varu uzrakstīt par hokeju. Nacionālajā līgā kanādiešiem šogad nevēicas, triumfē amerikāņi. Drošs pirmais ir Detroita ar 62 p., Bostonai 54 p. un tikai 3. vietā ar 50 p. Toronto. Kanādieši sašutuši par zaudēto pasaules meistarnosaukumu. Laikraksti raksta: „Uz priekšu sūtīt labu vienību vai arī nepiedalīties nemaz". Vienība, kas reprezentēja Kanādu Stockholmā, patiešām ir diezgan vāja, par to labākas šeit ir vismaz 20.

Jā, Kanādā spēlē arī futbolu. Hamiltonā ir tikai viena komanda, bet jādomā, ka diezgan spēcīga. Aprīlī gaida viesos no Anglijas Manchester United. Vietējā vienībā visi spēlētāji ir skoti.

Mīļi sveicieni sporta draugiem Vācijā!

Alfrēds Mieziītis

LABĀKIE LATVIEŠU SPORTISTI ANGLIJĀ

Anglijas latviešu sporta pārvaldes rīkotā aptaujā par 3 labākajiem latviešu sportistiem Anglijā 1948. g. nodotas 207 balsis. Par labāko sportistu atzīts J. Stendzenieks, otrā vietā izlases futbolists E. Freimanis un 3. vieglatlēts A. Puksts.

Bavārijas meistarsacīkstēs 35 km slēpošanā igaunis Pents, kas jū 2 gadus startē no Sonthofenas vācu sporta kluba, pirmā klasē palicis otrā vietā, veicot distanci 2:24:03. Uzvarētājs Drešers-Nejhaus. sasniedzis 2:23:15. Veco vīru klasē Rups distanci veicis dienas labākā laikā 2:14:28 un Mērganga 2:27:34.

Ziemeļvācijas-Rietumvācijas sacīkste futbolā bija pieslēgta arī radiofonam. Hamburgas radiofona reportieris Cimmermans pieminēja gandrīz vienīgi Ziemeļvācijas spēlētāju vārdus, bet Frankfurtes radiofona pārstāvis Maiboms spēles atreferējumā savukārt runāja tikai par Dienvidvācijas vienības saspēli, uzbrukumiem un šāviņiem vārtos.

Birgers Rūds, Norvēģijas „lēkšanas karalis", pēdējās starptautiskajās sacīkstēs lēcienā „pazudējis" vienu slēpi, tomēr kritienā laimīgi palicis bez ievainojumiem.

Sporta sarīkojumu nepārspēts ieņēmumu rekords vēl joprojām ir Dempseja — Teneja cīņa Cikagā, kas kasē deva 2.650.000 dol.

Vai jūs zināt, ka . . .

. . . austrālietis Begnards ir rekordists sporta makšķerēšanā: 2 stundās un 13 minūtē viņš pievēicis plēsīgu haizivi, kas svēruši 691 kg.

Ziemai aizejot . . .

MŪSU IZLASES SLĒPOTĀJI POŠAS CEĻĀ UZ ASV UN KANĀDU

Ziemas prieki drīz beigsies un diez' vai mūsu slēpotāji vairs vagos Alpu kalnu sniega laukus. Vairāki izlases slēpotāji jau ir izceļojuši un palikušie pošas uz ASV, Kanādu un Austrāliju. Vecmeistars V. Skrastiņš kārto dokumentus izceļošanai uz ASV. Arī man pašam varbūt laimēsies tikt Ohaijo štatā, Klivlendā, turienes YMCAs organizētā daiļamatnieku darbnīcā. P. Jānītis cer drīz tikt pie radiem Kanādā. 1946. g. trimdas meistars nobraucienā Aug. Reimanis no Austrālijas raksta, ka nākamajā gadā viņš cerot piedalīties Austrālijas meistarsacīkstēs. Austrālijā slēpot cer arī vecmeistars Kurts Liberts, Egons Lauks un jaunais distanču slēpotājs Lejiņš. ASV jau 2 gadus slēpo Hermanovskis, Čīles sportistus trenē Laipenieks. Tā mēs izklīstam visos vējos, bet ceram tomēr reiz atkal tikties Gaiziņkalnā.

Bad Aiblingas rosīgā YMCAs slēpotāju saime 13. martā bija rīkojusi sacīkstes iecienītā ziemas sporta kurortā Oberaudorfā. Piedalījās arī poļu, dienvidslavu un ukraiņu slēpotāji. Labākās sekmes guva Pēteris Jānītis (agrāk Valmieras sp. b.). Dzīvojot Alpu tuvumā, viņš šoziem varējis labi trenēties. Izņemot vienu dienvidslavu, visās pirmās vietās ierindojās latviešu slēpotāji. Kā viesi piedalījās Ansbachas YMCAs sportisti Grosgalvis un Bērzlapa, nobraucienā ierindojoties 4. un 5. vietā.

Slalomā sliktā sniega dēļ sacensības notika ļoti īsā un samērā diegļā distancē. Uzvarēja P. Jānītis ar kopļaiku 51,6 sek. Otrā vietā ierindojās Bad Aiblingas YMCAs priekšnieks Imants Kapsis 66 sek. 3. Rēpiņš 68,3 Ārpus konkurences R. Upe distanci veica 48,6 sek. 1 km nobraucienā ar augstuma starpību apm. 400 m atkal uzvarēja P. Jānītis, atstājot pārējos dalībniekus tālu aiz sevis. Distanci viņi veica 2:39,0, 2. Kapsis 3:03,0, 3. Rēpiņš.

Tai pašā nobrauciena ceļā pēc stundas notika vāciešu rīkotās normu pārbaudes sacīkstes nozīmes iegūšanai. Normu — 1 min. 50 sek., šoziem veikuši tikai 13 vācu slēpotāji. Tā kā treniņos distanci jau vairākkārt biju veicis ap 2 min. 15 sek., nolēmu piedalīties. Ļoti labi man padevās grūtākais ceļa gabals — sākuma posms. Tas deva drosmi. Bet tad netālu no beigām lielā ātrumā uzdrāžos apm. 4 m platam melnas zemes laukumam. Laime tomēr bija sabiedrotā un distanci veicu bez kritiena, lai gan pats vairs neticēju, ka tikšu galā ar zemes pievilkšanas spēku. Normas grāmatā tagad stāv ierakstīts arī latvieša vārds, jo distanci biju veicis tieši 1 min. 50 sek.

Reinis Upe

SLUDINĀJUMI

†

27. februārī, 3 stundas pēc pusnakts, Indijas okeanā netālu no Ceilonas pēc smagām ciešanām mūžīgā dusā aizmiga tautietis

ARVIDS LIELAIS

no Kaseles latviešu nometnes.

Viņu mīļi atcerēsies latvieši — 16. transporta dalībnieki uz Austrāliju.

Kas var sniegt informāciju par manu dēlu, biroja darbinieku

VILHELMU KOZLOVSKI

(Wilhelm Koslowsky), dzim. 10. 1. 1914. g. Liepājā? Mans dēls bija virsdižkareivis (Obergefreiter) vienībā Feldpost Nr. 2572213. Paziņojumus lūdz adresēt: Gustav Koslowsky, (24) Flensburg, Flüchtlingslager Kielseng. (222)

LUKSUS IZDEVUMU APGĀDS

AP

izdod literāri vērtīgus darbus greznā ietērpā, grāmatas iespiežot uz labākajiem ārzemju papīriem ļoti ierobežotā tirāžā — līdz 500 — un visu metienu iesienot dažādu krāsu labas kvalitātes audeklos, kādēļ šie izdevumi ir vispiemērotākās dāvanas.

TIKKO IZNĀKUŠI:

Fr. Dziesmas Zvejnieku svētais vakarēdiens ar V. Metjūsa apceri un J. Zvirbuļa illustrāc. DM 3,20

K. Skalbes Liesas roze (izdevīga sūtīšanai uz ārzemēm parastajā aploksnē pa gaisa pastu) DM 1,80

NEDAUDZ KRĀJUMĀ:

M. Bendrupes Elks Tongū ar J. Zvirbuļa illustrāc. DM 4,20

SAGATAVOŠANĀ:

Gija de Mopasāna noveles.

Pasūtinājumi (arī atsevišķi eks.) adresējami

LATVIEŠU GRĀMATNĪCAI

(S. Šakins),

(13b) Augsburg-Lager Hochf (217)

SVĒTS MANTOJUMS IKVIENAM LATVIETIM:

Kr. BARONA

Latvju dainu izlase

Šis ir Kr. Barona mūža pēdējais darbs, paveikts laikā no 1920.—1922. g., Latvijā pirmoreiz publicēts 4 grāmatās, kopā ap 1200 lpp.

Jaunais izdevums apvienots 2 lielos sējumos. Drīzumā iznāks pirmais sējums:

Trīs svarīgākie brīži cilvēka mūžā

I Radības un krustības

II Precības un kāzas

III Nāve un bēres

Sējumā 470 lpp. ar 4467 pamatdziesmām, kas apzīmētas ar atsevišķu un vispārēju dainu numerāciju.

Visas nodaļas ievada īpaši Kr. Barona apcerējumi, kas dod koncentrētu pārskatu par latviskajām tradicijām un dzīves ziņu. Krājums izkārtots sīkās apakšnodaļās ar paskaidrojumiem, un kopsummā tas veido krāšņu epu par latviešu mūža gājumu.

Trimdinieki! Šis izdevums ir skaidrākais latviskā gara avots, tādēļ palīdzi to saglabāt! Pasūtini to savā grāmatnīcā vai tieši apgādā, iemaksājot DM 3.—, iesieta eks. pilna cena paredzēta DM 14.—, brošēta DM 10,—.

Piegādi garantējam tikai pasūtinājumiem ar iepriekšēju iemaksu, kas izdarāmi līdz š. g. 15. IV.

Izceļotājiem, iemaksājot pilnu vērtību (kopā ar porto DM 15,—, resp. DM 11,—) un tūlīt vai vēlāk uzdodot adresi, grāmatu nosūtīsim arī uz jebkuru citu zemi.

J. KADIĻA apgāds,

(14a) Esslingen/N.

Stuttgarterstr. 27—3. (220)

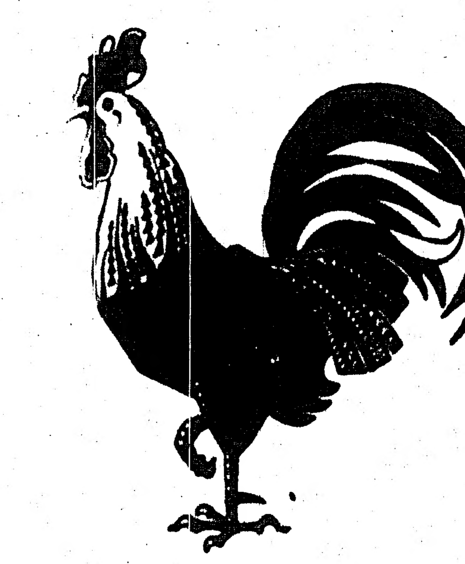

A. Lelše

PUTNKOPĪBA

L. Rumaka apgāds

(13a) Nürnberg 2, „Valka".

Cena DM 6,—.

Iznāks 20. martā. (185)

Nupat iznācis

Almas Richteres

tēlojums 5. ainās

JĀNĪŠA SAPNIS TRIMDĀ

Ludziņa sevišķi parocīga skolēnu teātrim (9 pers.). Cena DM 1,—.

Vēl dabūjama

A. Skujas

RAKSTNIECĪBAS TEORIJA

Cena DM 4,—.

Abas grāmatas rotētas. Izsūta tikai pret iepriekšēju samaksu vai ar uzliktu pēcmaksu. Skolām un atkalpārdevējiem 20 proc. atlaide.

Adr.: J. PAMILJENS, (13b) München, DP Camp Warner Kaserne. (210)

Grāmatas,

daiļamatniecības darbus,

pastmarkas

PIEŅEM KOMISIJĀ.

Korespondenci un sūtījumus adresēt: A. Strazdiņš, Canberra, Acton Guesthouse, A. C. T., Australia. (199)

3 SARDŽU VĪRI

vēlas nopietnā prec. nol. izmainīt domas ar tautietēm, neizslēdzot atraitnes un šķirtenes no 18—65 g. v. Vēstules ar īsu biografiju un ģīmetni adresēt: vecākam, vidējam un jaunākam, Gastwirtschaft Peter Rocker, Diedrichsfeld (23) Post Plaggenburg, Kr. Aurich. (202)

TEODORS CELMS

no Rīgas

meklē paziņas un draugus. Lūdzu rakstīt: Stenby konv. hem Adelsö, Sverige. (203)

Meklēju savu vīru

PĒTERI DERUMU

dzim. 1910. g. 20. jūn., Latvijā. Nav ziņu no 1943. g. 25. maija. Ziņas lūdz: Marija Deruma, Bamford Hostel, Bamford Nr. Sheffield, England. (211)

„LATVIJAS" ABONEMENTS,

pasūtinot laikrakstu pa atsevišķiem eksemplāriem (līdz 3 eks. iesk.), maksā DM 3.— mēnesī + DM 0,50 par piesūtīšanu; pasūtinot kollektīvi vairāk par 3 eks. — DM 3.— mēnesī par eksemplāru; pasūtinot uz ārzemēm un maksājot Vācijā DM 3.— mēnesī + DM 1,30 par piesūtīšanu. Sludinājumi maksā DM 0,70 par vienslejīgas noncareille iespiedrindas aizņemto telpu. Darba meklēšanas sludinājumi par puscenu.

Abonementa pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējama „Latvijai" (13b) Günzburg/Do., Bürgermeister-Landmannplatz 7.

Latvija iznāk trīs reizes nedēļā — otrdienās, ceturtdienās un sestdienās.

DAUGAVAS VANAGU

otrā numura saturā:

Ģirta Salnā stāsts NEKUR skaŗ aizvadītā kaŗa beigu dienas Kurzemē: kaŗa viesuļos grauto dzimto sētu atstāšanu, kurelicšu pēdējās izmisīgās kaujas, latviešu drāmatisko glābšanos, zvejnieku laivās bēgot uz Zviedriju.

Anšlava Eglīša jaunākā novelete CŪKA, kas notēlo „izskrīnēto" dzīvi vācu citmā un „šiverīgo" trimdinieku vieglās un raibās dienas.

Arsa apskats ZIBENS PĀR KRIEVIJU, pamatojoties uz jaunākajiem materiāliem, interesantā tvērumā sniedz ziņas par otro pasaules kaŗu un izšķirīgiem momentiem tā norisē.

Bez tam saturā A. Plensnera, V. Lesiņa, E. Ķezberes, E. Raistera un citu darbi. Visi pirmpublicējumi.

Izdevums pērkams nometņu grāmatnīcās. Vairumā pasūtināms

LAB DAUGAVAS VANAGU GRĀMATNĪCĀ,

(13a) Nürnberg 2, Lettenlager Valka.

Cena DM 2,50. Atkalpārdevējiem 15% atlaide. (216)